

„Rogate vasárnapjának, az imádkozó gyülekezet vasárnapjának közelében fedezzük fel újra az imádságban rejlő, még Istent is mozgósítani képes erőt.”
Érintésre várva ► 3. oldal

„A sajtómunka sem maradt abba: 1972-től mi jelentettük meg az 1957-ben indult és az anyaországon kívül élőknek magyar nyelvű lelki útvalót kínáló evangéliumi lapot, az *Úttársat*.”
Stuttgarti beszélgetés Gémes Istvánnal ► 6. oldal

„Így süllyedt le halottsirató gyászközösséggé protestáns egyházaink népe is, amikor nagypénket tartotta a legfontosabb ünnepének.”
Mindennapok hite ► 7. oldal

„Meg kell hirdetni az új »keresztény kurzust«, ami azt jelenti, hogy mindenkor vállaljuk keresztény hitünket.”
Tatransági zsinat ► 9. oldal

Az Úristen háza Mandabokorban ► 3. oldal
Tudósok a katedrán ► 5. oldal
Felekezet nélküli kereszténység? ► 6. oldal
Kedves fészekhágyó gyermekeim! ► 8. oldal
Jó imádság? ► 8. oldal
Melléklet: ÚTTÁRS magyar evangéliumi lap

Tízezer tálalás gesztus

Április 27-én, szombaton egyházunk diakóniai szolgálatának szervezésében az ország számos pontján összesen mintegy tízezer adag ebéddel várták a rászorulókat. ► Az ételosztó akcióról beszámolunk a 4. oldalon

Anyák és napok

■ FÜLLER TÍMEA

Nem tudom, felfigyeltek-e rá, mennyi mindennek „napja” lett mostanában. A naptárunk telis-tele a fontosabbnál fontosabb dátumokkal és halaszthatatlan tennivalókkal, ráadásul még ez a sok „nap” is közéjük furakodik. A Föld napja, a víz világnapja, a köz-média napja, a rock napja, a polgári védelem világnapja...
Sőt lassan minden nap több dolognak is „napja” lesz, hátha legalább akkor valamelyest gondolunk rá, foglalkozunk vele úgy, ahogyan megérdemelné. Rohanós hétköznapjaink között már a kiemelések kiemeléseivel próbálkozunk, hogy így teremtsünk nagyjából rendet a fejünkben, a szívünkben. Hogy mire jutunk ezzel a sokféle „nappal”, nem tudom.

Az anyák napjára most nem a „hálával tartozók” figyelmét sze-

retném fölhívni, hanem az anyákét. Hogy ünneplik őket, vagy sem, tulajdonképpen lényegtelen. De hogy ők teszik-e a dolgukat, vagy sem, azon a világ fordul meg, hiszem.

A töméntelen „teljesíts”, „fogyassz”, „termelj” parancsszó között ők hordozhatják életre képessé a világot. Ők adhatnak időt, melegséget, védelmet, növekedési lehetőséget és végül – sokszor fájdalom árán is – szabadságot, önállóságot, tudást az embernek. Nekik adatott meg az ajándék, hogy befogadhasanak és elfogadhasanak feltétel nélkül. Náluk lehetünk kicsik, fáradtak, gyengék is – egyszóval emberek.

Anyák, emlékeztessen benneteket ez a nap a hatalmas lehetőségre, amelyet kaptatok a Teremtőtől. Emeljétek fel a fejeteiket, és nézzetek körül. Hogy sajátotok-e a „gyerekek”, nem fontos. Nyissátok ki adakozó kezeiteket, mert nagyon el-
anyátlanodott a világ!

Elengedett adósság

Családi és ifjúsági missziói nap a Déli Evangélikus Egyházkerületben

2013. május 11., szombat
Kiskörösi evangélikus templom
Kiskörös, Luther tér 3.

- 8.30 Térzene az evangélikus templom előtt:
Kiskörösi Evangélikus Fúvósok
- 9.00 Közös éneklés: Győri János Sámuel és a pesterszébeti ifi, valamint a kiskörösi Gospel Sasok
- 9.30 Megnyitó és köszöntés:
Gáncs Péter és Lupták György
- 9.45 Evangelizáció és igehirdetés:
„Légy türelemmel hozzám!” (Mt 18,26–30)
Deák László
Zenés szolgálat: Gospel Sasok, valamint K. Tóth László és barátai
- 11.00 Beszélgetés csoportokban
- 12.00 Ebéd
- 13.30 Szabadon választható programok:
• Tolerancia és/vagy misszió?!
– fórumbeszélgetés Gáncs Péterrel
• 7 év 7 hónap Kelet-Afrikában
– Bálint Zoltán és Beáta
• Versek Weöres Sándor születésének 100. évfordulóján
– a Deák téri gimnázium növendékei és Korompayné Sebestyén Nóra tanárnő
• Adok-kapok
– a Szezhlo-gimnázium előadása
• Imaösvény és orgonazene a templomban – Varga Gyöngyi és Gálos Miklós
- 15.15 Az egyházkerületi díjak ünnepélyes átadása, interjú „az év embereivel” – Radosné Lengyel Anna
- 15.45 Záró istentisztelet úrvacsorával: Szép szavak vagy valóság? Szabóné Mátrai Marianna és a mezőberényi fiatalok
- Gyermekprogramot Dénes Istvánnak vezetésével a Kiskörösi Evangélikus Óvodában egész nap biztosítunk. Hideg ebédről az egyházkerület gondoskodik. A nagy busszal érkező csoportok 50%-os utazási támogatást igényelhetnek a kerülettől április 25-ig.

- Ifjúsági missziói nap
- 11.00 Ismerkedés, játék
- 11.20 Előadás: „Tárjátok kezeiteket az élő Isten felé!”
- 11.40 Isten megteremtette az embert...
– ifik jelenetei
- 12.00 Szekcióbeszélgetések
- 12.30 Ebédidő
- 13.30 Könnyzenei koncert
– Agapé zenekar
- 14.00 Használd a kezedet!
– workshopok
- 15.00 Én ezt kaptam...
– a workshopok eredményei és morzsaszedés

Missziói nap az Északi Evangélikus Egyházkerületben

2013. május 11., szombat
Kazincbarcikai Sportközpont tornacsarnoka
Kazincbarcika, Egressy út 1.

- 9.00 Érkezés, éneklés
- 9.30 Köszöntések
- 9.45 Közös éneklés
- 10.00 Evangelizáció és úrvacsora (Mt 18,26–30)
Szeverényi János országos missziói lelkész
- 11.00 Előadás
Balczó András háromszoros olimpiai bajnok öttusázó, a nemzet sportolója
- 11.45 Éneklés – vendég: *Granville Pillar* (Ausztrália)
- 12.00 Pódiumbeszélgetés
Moderátor: dr. Fábri György egyházkerületi felügyelő
Beszélgetőpartnerek: *Buday Barnabás* esperes, *Buday-Malik Adrienn* közigazdász, az Észak-magyarországi Regionális Innovációs Ügynökség igazgatóhelyettese, dr. *Kocsiszy György* professzor, a Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Karának dékánja
- 12.45 Ebéd
- 13.45 Csoportos beszélgetések (15 helyszínen, lelkészek vezetésével)
- 15.15 Koncert – *In His Steps* (Miskolc)
- 15.45 Záró istentisztelet – dr. *Fabiny Tamás* püspök (közreműködik a miskolc-belvárosi evangélikus gyülekezet énekkara)
- 16.30 Üti áldás

Gyermekmegőrzésről és gyermekprogramokról az egész nap folyamán gondoskodunk. A missziói nap offertóriuma a sátoraljaújhelyi vendégház udvarának felújítását szolgálja. A Luther Kiadó egész nap jelen lesz, és kedvezményes vásárlási lehetőséget kínál az érdeklődőknek. Kérjük, hogy ebédről mindenki maga gondoskodjék! Kávét és ásványvizet az egyházkerület biztosít. A tornacsarnok büféje egész nap nyitva tart. A nagy busszal érkező csoportok 50%-os utazási támogatást igényelhetnek az egyházkerülettől.

Missziói nap a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerületben

2013. május 11., szombat
Beledi Városi Sportcsarnok
Beled, Rákóczi Ferenc u. 122.

- 9.00 Érkezés, regisztráció
- 9.30 Éneklés, köszöntések
- 10.00 Úrvacsorai istentisztelet:
„Légy türelemmel hozzám!” (Mt 18,26–30)
– Verasztó János kerületi missziói lelkész
- 11.00 A répcelaki Ümmögő néptáncgyűttes műsora
- 11.45 Előadás: **Elengedés, megbocsátás**
– dr. *Komlósi Piroška* pszichológus
Az előadás alatt a *Palinta Társulat* interaktív családi műsora a kultúrházban
- 12.30 Ebéd az étkezősátorban
Az ebédszünetben szabadtéri programok (vetítés, gyülekezeti standok, sütemények asztala stb.)
- 14.00 A Strokes ütőegyüttes koncertje a sportcsarnokban
A *Palinta Társulat* kézműves-foglalkozása a kultúrházban
Várnagy Andrea és *Farkas Zsolt* zongorahangversenye az evangélikus templomban
- 15.00 Stand up comedy: *Kóvesdi Miklós* műsora
- 16.00 Záróáhitat – *Szemerei János* püspök

Gyermekmegőrzésről és gyermekprogramokról az egész nap folyamán gondoskodunk. A Luther Kiadó egész nap jelen lesz, és kedvezményes vásárlási lehetőséget kínál az érdeklődőknek. A résztvevőknek ebédet biztosítunk. Az önálló keresettel rendelkező testvérektől étkezési hozzájárulást elfogadunk. Kérjük, hogy otthonról hozott pogácsával, süteménnyel gondoljanak egymás megvendéglésére! A nagy busszal érkező csoportok 50%-os utazási támogatást igényelhetnek az egyházkerülettől.

Egyéni és csoportos jelentkezés határideje: 2013. április 25.
Jelentkezni lehet közvetlenül a del.lutheran.hu és a gyio.hu weboldalon.
Déli Evangélikus Egyházkerület: Telefon/fax: 06 1 338 2302
E-mail: deli.kerulet@lutheran.hu

Kérjük, a jelentkezést május 9-ig az alábbi elérhetőségeken adják le:
Tóth Melinda Anna borsod-hevesi missziói lelkész
Telefon: 06 20 824 3213
E-mail: annamelinda63@gmail.com

Kérjük, a jelentkezést május 6-ig juttassák el a püspöki hivatalhoz: Adámi Mária püspöki asszisztens
9021 Győr, Bajcsy-Zsilinszky u. 26.
Telefon: 06 20 824 6751
E-mail: maria.adami@lutheran.hu

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Jézus Krisztus Urunk és a Szentlélek által szüntelenül buzdítasz és tanítasz minket imádkozni, ezért most eléd visszük könyörgéseinket. Könyörgünk a teremtett világról. Hálát adunk neked gondoskodásodért, az éledő természetből áradó reménységért.

Könyörgünk egyházunkért. Hálát adunk neked legfőképpen Jézus Krisztusért, a mi Urunkért és Megváltónkért. Könyörgünk az egyházi vezetőkért és a vezetettekért, kicsikért és nagyokért. Tudjuk, hogy akire sokat bízta, attól sokat kérés számon, add erőt, hogy ne fáradjunk bele az evangélium hirdetésébe. Adj újult lelkesedést, ha a közöny falával találkozunk! Könyörgünk e világban fogytán lévő türelmes szóért, adj kitartást választottnak! Erősítsd és oltalmazd népedet, add, hogy meghalljuk hívó és útmutató szavad!

Könyörgünk hazánkért, népünkért határainkon innen és túl. Hálát adunk neked minden ajándékért, melyet magyar népünknek adtál. Könyörgünk minden népért és nemzetért. Adj bölcsességet egymás segítésében és a jóban előrehaladást!

Könyörgünk a rászorulóért. Hálát adunk neked, hogy te nem próbálsz minket erőnkön felül, és a nehézségekben is megmutatod megtartó erőt a benned bízottnak. Adj alázatos és engedelmis szívet, adj vigaszt, erőt és reményt nekünk! Könyörgünk a rászorulóért, a betegekért, elhagyottakért és gyászolóért. Könyörgünk a szegénységgel küzdőkért és a gazdagságból eltévelyedettekért is.

Könyörgünk közösségeinkért. Hálát adunk neked közeli és távoli rokonainkért, szeretteinkért, barátainkért. Te áldd meg otthonainkat, családunkat! Add meg kegyelmesen mindazt, amire közösségeink építéséhez szükségünk van! Adj nekünk több megértést egymás iránt!

Könyörgünk az édesanyákért. Hálát adunk neked azért, hogy gondoskodást rajtuk keresztül is kiteszítetted. Könyörgünk, tedd alkalmassá az édesanyákat az önfeláldozó feladatra. Adj jó szülőket, meghitt családi békét minden otthonba! Add, hogy ne csak ezen az egy napon jusson eszünkbe megköszönni az élet ajándékát!

Végül eléd visszük hálánkat és könyörgésünket mindenért, ami tettséged szerint való. Fogadd hálaadásunkat, és teljesítsd kérésünket a mi Urunkért, Jézus Krisztusért. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Mennyei Atyám, édes Istenem! Haszontalan, bűnös ember vagyok, méltatlan arra, hogy szememet, kezemet hozzád emeljem, s imádkozzam. De te mindnyájunknak megparancsoltad, hogy imádkozzunk, és megígérted, hogy meghallgatsz. Te magad tanítottál bennünket drága Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus által, mit és hogyan imádkozzunk. Ezért a te parancsokod szerint, neked engedelmeskedve jövők. A te kegyelmes ígéretedre bízom magamat, és az én Uram Jézus Krisztus nevében imádkozom a földön levő minden szent keresztyén híveddel együtt, amint ő tanított engem: Mi Atyánk, ki a mennyekben vagy stb. – végig szóról szóra.”

▶ Luther Márton: Így imádkozzál! (Balikó Zoltán fordítása)

Februárban, amikor két hetet Izraelben, legfőképpen pedig Jeruzsálemben tölthettem, az egyik kedves helyem a nyugati fal, a sokak által siratófalként ismert építmény volt. A fal a második templom idejéből (Kr. e. 516 – Kr. u. 70) megmaradt támfal Jeruzsálemben. A siratófal elnevezés arra utal, hogy a zsidók ennél a falnál imádkozva gyászolják a templom lerombolását; nyugati falnak pedig azért nevezik, mert egykor a Heródes által újjáépített második templom udvarát határolta. A siratófal a jeruzsálemi óvárosban a vallási emlékek együttesének, a Templom-hegynek a része.

Meghatott, ahogy ott a hívó zsidó emberek imádkoztak. Ott álltam, néztem, amint a fal felé fordulnak, megérintik, és imakönyveiket olvasva hajlonganak a fal előtt. Nem tudtam magam kivonni a látvány hatása alól, sírva fakadtam. Azt éreztem, hogy ott van az Isten. Pedig tudom, hogy Isten mindenhol ott van. Mégis olyan áhítat járta át a lelkemet, hogy muszáj volt elővennem a kis füzetemet, kitépni belőle papírdarabokat, felírnom a számomra nagyon fontos emberek nevét. Muszáj volt odamenem a falhoz, megérintenem, és betennem a fal réseibe a kis cetliket.

Nem én voltam az egyetlen, aki így tett. A fal minden repedése tele van kis papírdarabokkal, lent, a földön is mindenütt a leesett fecnik szerteszét. Mégis valami belső kényszer indított arra, hogy ugyanúgy cselekedjek, mint mások. Azt éreztem, az itt elhangzott imát meg kell, hogy hallgassa az Isten. Olyan erőt éreztem magamban, a többiekben, amelyet talán még soha máskor. Az imádság erejét, az imádság megrendítő voltát éreztem a levegőben.

Igénkben Salamon király imádságát olvashatjuk, amely a templom-

HÚSVÉT UTÁN 5. VASÁRNAP (ROGATE) – 1KIR 8,28–30

Mégis

szentelési ünnepen hangzott el. Hét év után végre elkészült az a templom, amelyet Isten ígérete szerint épített fel az uralkodó. Nem akármilyen munka volt ez.

Már az építés előkészületei is óriási méreteket öltöttek. Salamon munkásokat gyűjtött egész Izraelből. A munkások száma harmincezer tett ki, rajtuk kívül Salamon hatvanezer teherhordója és nyolcvanezer kőfejtője is itt dolgozott. A király hatalmas kővek fejtését rendelte el, hogy faragott kockakövekből vessenek alapot.

A templom 60 könyök (29 méter) hosszú, 20 könyök (9,5 méter) széles és 30 könyök (14,5 méter) magas volt. Egyszerű formából alkotott terekből állt. A vastag kőfalakkal határolt teret cédrusfából készült falazat osztotta két részre: a szent helyre és a szentek szentjére. A templomhoz udvar, csarnok és számos melléképítmény is kapcsolódott.

Az imádságban a hála és az öröm fejeződik ki, hiszen a templom elkészülése annak bizonyítéka, hogy Isten hűséges, és amit megígér, azt meg is teszi. Hiszen már Dávid királynak szólt az ígéret, hogy ő ugyan nem építhet templomot Istennek, mert sok vér tapad a kezéhez, viszont a fia, Salamon végrehajthatja ezt a fontos feladatot.

Salamon öröme teljes, hálája határtalan. Mégis az imádságban megfogalmazódik az is, hogy Isten nem lehet a templomba bezárni. Őt, aki mindenható és mindenütt jelenvaló, nem köthetik röghöz az emberi alkotások, még ha oly pompás remekművek is, mint Salamon temploma.

Nem is szólva arról, hogy a templomkultusz valóban ott és akkor kezdődik el, amikor felszentelik az első templomot.

Ma is valóságos az itt felmerült probléma. Vajon templomunk van, vagy Istenünk, aki akárhol meghallgat minket? Salamonban ott van az alázat, amikor azt kéri Istentől, hogy mégis hallgassa meg az ő és népe imáját, amikor ezen a helyen imádkoznak.

Talán a legnagyobb kérés ez. Isten mégis hallgasson meg minket. Akkor is, ha ki akarjuk rekeszteni az életünkéből, a hétköznapjainkból, és a templomba számúzzuk, és csak vasárnap szentelünk neki időt. A legnagyobb dolog ez: Isten mégis meghallgat minket.

Egy barátommal az imádságról beszélgettünk. Elmesélte édesanyja gyógyulásának csodálatos történetét. A barátom magában már eltemette az édesanyját, amikor kórházba került súlyos szív- és érrendszeri problémákkal. Nem a barátom imádsága gyógyította meg. Ő nem mert hinni az imádság erejében. Egy szomszédja azonban, amikor ránézett, és látta barátom elkeseredett arcát, megkérdezte, hogy mi a baj. Amikor megtudta, hogy a beteg édesanyjáért való aggodás gyötri így, csak annyit mondott: megyek, imádkozom érte. Az édesanya két nap múlva netvetve telefonált otthonról a fiának, hogy meggyógyult, teljesen egészséges.

Spurgeon, a 19. században élt híres prédikátor jegyzi fel nagyanyjának és nagyapjának a történetét. A nagymama, hívó, szelíd és jóságos asszony,

A VASÁRNAP IGÉJE

egész életében azért imádkozott, hogy a férje, aki zsémbes, hálátlan, káromkodó, gonosz ember volt, térjen meg Istenhez, és változzon meg. Az unokák gyakran mondták a nagymamának, hogy hagyja abba az imádságot, nincs semmi értelme.

A nagymama mégsem hagyta abba. Ötvenhét évig imádkozott a férjéért. Akkor meghalt. A nagypapa pedig ott, a felesége sírjánál omlott össze, térdelt le, és tért meg Istenhez. Az unoka, a későbbi híres prédikátor a nyolcvanhárom éves aggastyán mellé térdelt. Az egykor annyira retteggett zsarnok szelíd, szeretetteljes, hűségesen könyörgő nagyapó lett, aki minden látogatóját intette, hogy adja át életét az Úrnak. Spurgeon így tapasztalta meg a soha el nem lankadó imádság erejét és az imádságot meghallgató Istent.

Azt gondolom, mindegyikünknek számtalan példája van arra, hogy Isten mégis, minden bűnünk, hibánk, Isten-ellenességünk dacára meghallgatja az elmondott imát. Mert ő a mi Istenünk. Jézus ezt így mondja a *Hegyi beszédben*: „Kérjétek, és adatik nektek, keressetek, és találtok, zörgesetek, és megnyitják nektek. Mert aki kér, mind kap, aki keres, talál, és a zörgetőnek megnyitják.” (Mt 7,7–8)

■ HEINEMANN ILDIKÓ

Imádkozunk! Köszönöm, Uram, hogy te mégis meghallgatsz minket, akkor is, ha csak akkor fordulunk feléd, amikor bajban vagyunk. Ámen.

AZ ÉNEKLÉS JELENTŐSÉGE ÉS GYAKORLATA

Hittanórák Szombathelyen – iskolában és gyülekezetben

▶ **Néhány hónap múltán újra Szombathelyre látogatunk. A gyülekezet másodlékésének segítségével betekintés nyerhetünk a jövő generáció nevelésének folyamatába, a hittanórák világába.**

„Énekeljétek új éneket az Úrnak, énekelj az Úrnak, te egész föld!” (Zsolt 96,1)

„A gyerekeknek énekelniük kell, és zenét tanulniuk az egész matematikával együtt.” (Luther Márton)

Már a zsolttáros is arra biztat minket, hogy énekel dicsérjük az Urat, a fenséges Istent, aki megalkotott mindannyiunkat. Egyeseknek hatalmas tehetségük van a zenéhez, a művészetekhez, másoknak kevesebb. A hitoktatásban mindezt tapasztalhatjuk. Sok gyermek fogékony a zenére, az éneklésre, és még ha nincs is annyi tehetsége hozzá, buzgalommal és nagy örömmel énekel. Sokszor azonban ennek az ellenkezőjét éljük meg: nagyon biztatni kell őket, hogy énekeljünk az órákon.

Evangélikus identitásunkból következően azonban felelősségünk, hogy a gyermekeket már kisgyermekkoruktól kezdve – ahogyan Luther is tanította és gyakorolta – buzdítsuk az éneklésre, zenélésre, mert ez olyan ajándék, amely egész életünkben hasznunkra válhat, sok örömet adhat. Mindezeket figyelembe véve fontosnak tartom, hogy a gyermekek egyházzenehez való viszonyát szorosabbra fűzzük, hogy az istentiszteleten ne érezzék magukat idegenül,

amikor elhangzik a korál vagy éppen egy gyönyörű orgonadarab.

Ezt próbáljuk megvalósítani Szombathelyen a hozzánk tartozó hittanosok vagy a baba-mama csoportba járó gyerekek körében egyaránt. Gyülekezetünkben 2007 óta működik a baba-mama kör. Ezek az alkalmon nagyon sokat éneklünk, és csodálatos látni, hogy az egészen picik is mennyire figyelnek, és mennyire szeretik az énekeket. Itt még nem korolok énekelünk, hanem olyan gyermekénekeket gitárkísérettel, amelyeket mutogatni is tudunk.

Ezután következik az iskolás korosztály, ahol igazán megmutathatjuk az egyházzene minden területét. Mert nagyon fontosnak tartjuk, amit Luther is leírt: „A zenét az iskolában mindenestre tanítani kell. A tanító értsen az énekléshez, különben látni se akarom. Sőt a fiatal lelkesjelötteket se szabad a lelkesi szolgálatra felavatni, ha a zenét tanulmányaik során nem művelték és nem gyakorolták.” (Virág Jenő: Dr. Luther Márton önmagáról. Ordass Lajos Baráti Kör, Budapest, é. n., 28. oldal.)

Luther radikálisan fogalmazza meg az éneklés, a zene iránti elkötelezettségét. Ha nem is ennyire élesen, de nekünk is célul kell kitűznünk azt, hogy a gyermekek minél több oldalt megismerjék az egyházzene. Ne csak a gitáros énekek világában nőjenek fel, hanem énekeljenek korálok, a nagyobbak hallgassanak kantátákat, ezen keresztül érezzék meg az Istenhez tartozás örömeit. Szombathelyen százharmincét

hittanos gyermeket oktatunk különféle csoportokban, két helyszínen. Az egyik helyszín a *Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola* (2007-től evangélikus fenntartású), ahol felmerülő rendszerben vezettük be a hitoktatást. Jelenleg az első hat osztályban van órarendbe illesztve heti két óra. A csoportok átlaglétszáma tizenhárom fő. A hittanórákon nagyon fontos az éneklés: rendszerint kéthavonta tartunk olyan órákat, amelyeken csak éneklünk, és az énekek kapcsán beszélgetünk az addig tanult történetekről.

Az énekeket az adott korosztálynak megfelelően válogatjuk össze: az elsősöket eleinte még mutogató gyermekénekekkel ismertetjük meg, és később térünk át a tanmenet által javasolt korálokra. Második osztályban nagyon jónak tartom, hogy a hitankönyv végén van egy énekgyűjtemény gyülekezeti és bibliaórai énekekből. Ezt a gyerekek is szeretik, hiszen kézben van, és még a szüleinek is megmutathatják otthon.

A felsőbb korosztályokban is a gyülekezeti énekeket vesszük elő. Nem maradhatnak ki a repertoárból a könnyebb műfajok, a gitáros énekek sem, ezért a hétfő reggeli iskolai áhítatokon inkább ezekből tanulunk és éneklünk.

Elkészült egy tanmenet-kiegészítés, amely az énekorák tanmenetébe beillesztette az egyházi esztendőnek megfelelő gyülekezeti énekeket, így felekezettől függetlenül minden évfolyamon találkoznak ezekkel a gyerekek. Fontos, hogy az iskolánkba járó diákok ismereteket kapjanak – akár az énekeken keresztül is – az evangélikusságról.

CANTATE

Az oktatás másik helyszíne a gyülekezet: itt szintén elsőtől hatodik osztályig folyik heti két órában a hittantanítás, valamint hetedik osztálytól a konfirmandusokkal való foglalkozás. Itt sokkal több a lehetőség beszélgetésre, éneklésre, a közösség megtapasztalására. Mindezt azért gondolom így, mert ezeket az órákat – olykor három korosztállyal is – közös énekléssel kezdjük.

Volt már olyan alkalmunk is, hogy az egyházi év kapcsán beszélgettünk egy-egy énekről – keletkezéséről, szövegéről –, és ezen keresztül tanultuk meg a hittanos anyagot. Húsvétkor így vettük elő a 217-es számú éneket – *Felvirradt áldott, szép napunk* –, amelyet *Nikolaus Herman* kifejezetten gyermekek tanításához írt, és a feltámadás csodáját ennek segítségével elevenítettük fel.

Nem mindig egyszerű ezekkel a korosztályokkal korált énekelni, de előfordul, hogy a könnyebb műfajú zenét sem értékeli igazán. Sokszor tapasztaljuk, hogy nem hajlandók bekapcsolódni az éneklésbe, főként a kamaszok.

Mégis fontos, hogy tágítsuk látókörüket, énekeljenek és halljanak olyan egyházzenei kincseket, amelyeket máshol nem. Fontos célunk az is, hogy a kántorképzőbe küldjünk fiatalokat, valamint énekkarunknak is utánpótlást biztosítsunk.

Egyedülálló alkalom volt húsvétkor a kántátazenés istentisztelet, amelyre sok iskolás gyermek, fiatal is eljött: ebből látszik, hogy a fogékonyság sikerül átadni egyházzenei értékeinket.

■ TORMA-HASZA MÓNIKA

Az Úristen háza a mi várunk, templomunk és otthonunk

Közösségi épületet szenteltek Mandabokorban

► A címben megfogalmazott gondolattal szentelte fel az Északi Egyházkerület püspöke április 27-én délután a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség mandabokori többfunkciós közösségi épületét. A hét hónap alatt elkészült, U alaprajzú létesítmény egyik szárnya a templom, a másik a tírpák utódok mindennapi egyetemes iskolája, amely minden korosztály számára kínál elfoglaltságot és nyújt ismereteket. A meghívón ez az ige volt olvasható (Károli Gáspár fordításában): „...a munka pedig nagy, mert nem emberé léssen ez a ház, hanem az Úr Istenté.” (1Krn 29,1)

Isten közösségi háza épül címmel lapunk március 10-i számában jelent meg összefoglaló – számszerű információkkal – az Észak-alföldi operatív programból elnyert pályázati támogatással megvalósult épületről és a körzet lelkesének munkájáról. A híradás azzal zárult: mindenki nagyon várja, hogy felszenteljük az Isten házát, és hét hónappal a 2012. szeptember 16-i alapkövetel után valóssá váljon a remény: „Áll az Úristen temploma, háza a Mindenhatónak.”

A felszentelési ünnepségen Helfrich Gábor, az épület tervező építésze adta át a bejárati ajtó kulcsát dr. Fabiny Tamás püspöknek, hogy az új épületbe bevonulhasson Krisztus gyülekezete.

Az ünnepi istentisztelet liturgiai szolgálatát a korábbi parókus, Bozórady Zoltánné és Zsarnai Krisztián esperes végezte az egyházkerület lelkesi vezetőjével.

Fabiny Tamás igehirdetésében a meghívón olvasható igevers alapján szólt a minden helyiséget és a kinti sátozt is teljesen megtöltő gyülekezethez. Három kulcsszóban foglalta össze, mit is jelent, hogy Isten nekünk adja házát: „Vár a mi Istenünk ide, e multifunkcionális épületbe, hogy a mi várunk, templomunk és otthonunk legyen!” Az oltár felett e két szó olvasható: Isten szeretet.

A nagy számban jelen lévő lelkészek ajkáról elhangzó ősi *Confirma* után a legkisebbek – a nyíregyházi és a mandabokori óvodások – vették birtokba az épületet, csengő énekkel hirdelve: „Életünk hajója reménység-hajó, a mi kormányosunk Jézus Krisztus Úr!”

PELLES FERENC FELVÉTELE

Esperesi köszöntésében Zsarnai Krisztián elmondta, hogy a Kovács család csak azért adta el ezt a száz éve a birtokukban lévő telket, hogy rajta Istennek szánt épület álljon. A falak felhúzása után most a lelki épülés ideje következik.

Az esperes megköszönte a közreműködő vállalkozók kiváló teljesítményét és felesége önzetlen, áldozatkész segítségét is. (Zsarnainé Urbán Nóra szólóénekekben tett erről bizonyosságot: „Csak Krisztusban kaptam reményt, új örömet, új életcélt.”) Miután az esperes megkeresztelte a gyülekezet legifjabb tagját, a több év-

tizedes kultúrházi „albélet” után hivatalosan is kezdetét vehette a gyülekezeti élet a mandabokori körzet saját hajlékában.

Ennek zenei nyitányaként a nyíregyházi gyülekezet énekkara énekelt dr. Kovács László Attila igazgató lelkész vezényletével, majd a helyi hívek idézték fel az építkezés idejét, mert – úgymond –: „Csodákra emlékezni jó!”

A köszöntések sorát dr. Vinnai Győző kormány megbízott, a megyei kormányhivatal vezetője kezdte, majd Beczúr László tiszteletbeli felügyelő adta át – a más elfoglaltsága miatt távol levő dr. Fábri György kerületi felügyelő üdvözlésével – az egyházkerület ajándékát: Luther 95 tételének magyar nyelvű plakátját.

Győri János Sámuel pesterzsébeti lelkész – leányával közösen – énekkel köszöntött, végül Veczán Zoltán összegyűlekezeti nyíregyházi felügyelő bátorította a jelenlévőket az *Útmutató* aznapi igéjével: „Kövessétek azokat, akik hit és türelem által öröklék az igéreteket!” (Zsid 6,12)

Németh Lászlóné körzeti felügyelő „programon kívül” kért szót, hogy elmondja azt, amit a helyi asszonyok az alkalomra – több mint száz tojás felhasználásával – készített óriási tortájuk felirátával is szemléltettek: „Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők.” (Zsolt 127,1)

A *Himnusz* hangjai után a püspök és az esperes egy facsemetét ültetett el a templomkertben, majd szeretetvendégség várta a mintegy kétórás ünnepség minden résztvevőjét.

■ GARAI ANDRÁS

Az ünnepség teljes hanganyaga elérhető a tudósító honlapjának Hangzó örömhírtárában (garainyh.hu).

Országos evangélikus hittanverseny

► Verőfényes napsütésben találkozhattak egymással az ország különböző pontjain élő evangélikus gyermekek a 22. országos evangélikus hittanverseny napján. A rendezvénynek április 27-én a budapesti Podmaniczky János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola adott otthont. Az egy héttel korábbi iskolai döntő után ezúttal a gyülekezeti csapatok mérhették össze bibliaismeretüket.

A nap Istenre figyelemmel kezdődött, azaz énekléssel és áhítattal, melyet Darvas Anikó iskolalelkész tartott.

A versenyre tizenhárom egyházmegyéből érkezett összesen ötvenhét csapat tagjai idén is korosztályi bontásban, délelőtt és délután jártak átlomásra, hogy – számot adva tudásukról – a lehető legjobb eredményt érjék el, a legtöbb pontot gyűjtsék össze. A verseny egyes állomásain a kiadott történetekhez kapcsolódóan kellett rejtvényeket megoldaniuk: rá kellett ismerniük egy-egy bibliai szereplőre vagy helyszíntre. Találós kérdéseket is meg kellett fejteniük, illetve meg kellett állapítaniuk, hogy igaz vagy hamis állítást olvas-e fel az állomásvezető.

A nagy izgalom közepette azért mindenkinek volt lehetősége kicsit lazítani is. A felsős korosztálynak (az

5–6. és 7–8. osztályosoknak) délelőtt, az alsósoknak (az 1–2. és 3–4. osztályosoknak) pedig délután. Az iskolai helyszín lehetőséget adott a focizásra, röplabdázásra a sportpályán, a társasjátékszobában pedig különféle logikai és kártyajátékok várták a gyerekeket. A Rex Kutyaotthon jóvoltából rajzolhattak plüssjátékért, az udvaron óriássakkal ügyeskedhettek, részt vehettek külön díjazású rajzversenyen, valamint készíthettek bábokat, és énekelhettek a Palinta Társulat tagjaival.

A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Gyermek- és Ifjúsági Osztályának munkáját most is segítőkész teológushallgatók, lelkészek, valamint a vendéglátó iskola pedagógusai és diákjai segítették. A tartalmas napot az eredményhirdetés és az ajándékok kiosztása koronázta meg.

■ LKG

BALOGH IMRE FELVÉTELE

A hittanverseny korcsoportonkénti dobogóit lapunk 10. oldalán soroljuk fel.

Érintésre várva

A virágillatú május az esztendő, az egyházi esztendő legszebb időszaka – talán nem vagyok egyedül ezzel a véleményemmel. Többnyire ebben a hónapban van a konfirmáció, a mennybemenetel és pünkösdi ünnepe, valamint az egyházkerületi missziói napok örömteli találkozója.

A jövő szombaton sok szeretettel hívjuk és várjuk egyházunk népét, aprókat és nagyokat, ifjakat és véneket a házigazda gyülekezetekbe: Beleden, Kazincbarcikára, Kiskőrösre. Nem csupán lelkesítő tömegélményt remélünk ettől a naptól, hanem magának a pünkösdi Léleknek, „Isten ujjának” az érintését. Hiszen a felülről érkező szél ma is fúj arra, amerre akar, az egyház Ura ma is kész meglepetésekre, népének megújítására.

Ebből a szempontból is érdemes időnként átnézni a szomszédba, a testvéregyházakhoz: náluk vajon mi újság, történik-e valami új? Nem arról van szó, hogy a szomszéd réjtje mindig zöldebb, sokkal inkább arról a megtapasztalható tényről, hogy kölcsönösen tanulhatunk egymástól, hiszen erről szól az egészséges ökumené.

Római katolikus testvéreinknél friss szelek fújnak. *Nomen est omen: Ferenc* pápa nemcsak névválasztásával hozott újat, hanem személyes,

ember- és életközeli stílusával, a szegények és az irgalom egyházának meghirdetésével is.

A másik nagyobb testvérnél, a reformátusoknál is ígéretes kezdeményezésekről olvashatunk. Az egyházunk stratégiai munkacsoportjához hasonló céllal életre hívott egyházi jövőkép bizottság a napokban küldte szét az összes református gyülekezetnek azt a munkafüzetet, amelynek már a címe is izgalmas: *Érintés – Sorsdöntő párbeszéd a megújulásért*. A füzet bevezető gondolatai ihlették írásom címválasztását: „Valódi közösség nincs érintés, egymásra hatás nélkül. De a káosz-ból rend és a semmiből élet sem születik másképp, mint a Szentlélek Úristen érintése által.”

Ennek a tájoló, útmutató figyelemztetésnek a fényében a rövid szomszédoló ökumenikus kirándulás után forduljunk ismét saját egyházi reményeink felé, hiszen miért éppen a Magyarországi Evangélikus Egyházat kerülné el a Szentlélek érintése?! Mi lenne alkalmasabb ennek a pünkösdi csodának a megélésére, mint éppen a közelgő missziói napok? Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy nem mi rendelkezünk Isten Lelkével, hanem éppen fordítva: ő ragadhat meg minket ott,

akkor és úgy, ahol, amikor és ahogyan neki tetszik.

Ugyanakkor éppen most, Rogate vasárnapjának, az imádkozó gyülekezet vasárnapjának közelében fedezzük fel újra az imádságban rejlő, még Istent is mozgósítani képes erőt. Az imádság mellett tehetünk is valamit azért, hogy utat készítsünk a Lélek áhított munkájának. Egy másik képpel élve: a mi dolgunk a vitorlák kifizetése a várva várt szél érkezésének reményében. Ennek érdekében néhány ponton áthangoltuk a kiskőrösi missziói nap programtervezetét.

Első ízben hirdettük meg egyházkerületünk legnagyobb rendezvényét családai, ifjúsági missziói napként, tudatosan integrálva a kerületi ifjúsági napot. Gyülekezeteinkben gyakran szenvedünk a generációk közötti szakadéktól, nem ritkán éppen a családok és az ifjúság fájó hiányától. Hisszük, hogy a pünkösdi Lélek megajándékozhat minket közös nyelvvel, a nemzedékek egymásra találásának örömeivel. Ennek a csodának az esélyéről már *Jóel próféta könyvében* is olvashatunk: „Azután kitöltöm majd lelkemet minden emberre. Fiaitok és leányaitok prófétáknak, ifjaitok látomásokat látnak.” (Jóel 3,1)

ÉGTÁJOLÓ

Újdonság, hogy az egész délelőtti program a nyitó evangélizációra épül. Ezúttal nem lesz pluszelőadás, hanem az ige érintésére szeretnénk válaszolni az ebédig meghirdetett bibliaköri csoportokban. Jó lenne, ha az ige egyházában valóban a centrum, az élő és éltető evangélium kerülne a középpontba.

Ebből következően a nap csattanóját is – a délutáni fakultatív programokat követően – Isten hallható és látható igéje adja majd az úrvacsorai közösségben. Bizonyos tekintetben ez is új elem a déli kerület missziói napjain. Az előző három esztendőben ugyanis a bonyhádi evangélikus Atlétkai Centrum adott otthont a közel ezerfős déli nagycsaládnak, ahol a remek infrastruktúra dacára sem mertünk kísérletet tenni az úrvacsorai istentisztelethez szükséges templomi áhítat megteremtésére. Az idén viszont a megújult kiskőrösi templom ideális helyszínt kínál az úrvacsora méltó ünneplésére, az igazi eucharisztia, hálaadásra.

Éppen a gyónási, úrvacsorai liturgiában élhetjük majd át a nap mottójának – *Elengedett adósság* – felszabadító örömeit. Ez egyben a misszióra is mozgósít minket az áldást megelőző elbocsátás soraival: „Testvéreim! Menjetek el, és hirdes-

sétek az Úr halálát és feltámadását! Tegyetek bizonyosságot szeretetéről! Akik megtapasztalták a bűnbocsánat örömeit, építsétek a testvéri közösséget az emberek között megbocsátással és önfeláldozó szeretettel!”

Erre a boldogító érintésre, a mások felé útnak indító, küldő szóra, az erő, szeretet és józanság lelkére várunk Beleden, Kazincbarcikán, Kiskőrösön és szerte az országban. Ezért a pünkösdi csodáért imádkozzunk mindhárom egyházkerületben – és ne csak Rogate vasárnapján!

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

TEDD TELJESSÉ A MOSOLYT!

Tízezer tálalás gesztus

Barázdált arcú, szakállas férfi mellé kéredzkedem egy árnyékos padra: beszéljünk, míg a babgulyásra, az étel-osztás kezdetére várunk.

Készségesen enged bepillantást életébe: a korábbi géplakatos elvesztette jó állását, és elvált. Akkoriban még debreceni volt, az elmúlt tíz évben belakta Nyíregyházát. A Bokréta utcai hajléktalanszállón éjszakázik telente, krízisidőszakban ott megvan a zsíroskenyér-vacsora is. Ebédelni ide, a Rákóczi utcai nappali centrum népkonyhájára jön. Ez már csak azért is jó, mert a szomszédos, máig KGST-nek nevezett piacon olykor még sikerül valami alkalmi munkához jutni, de néha munka nélkül is adnak pénzt, ételt, ajándékot a jobb érzésű piacok, akik ismerik. Mosni, fürödni a Szarvas utcán szokott, a baptista egyesületnél van egy szekrénykéje is, amelyben a motyóját tartja. Onnan most egy edénykét magával hozott, mert úgy tudja, esetleg vihet is el az osztáskor – és akkor meglenne a vacsorája... Felderül a gondolatra, hogy még déli sincs, mikor kilátás van az esti betevőre...

Szemők András közben elkészült. A nyugalmazott katona rutinosan jelenti *Laborczy Géza* evangélikus lelkésznek: sorakozhatnak a járművek, kezdek a porciózást a munkára váró önkéntesek. A gulyás-ágyú négy hatalmas főzőedényében hatvan kiló hús, hatvan kiló bab fortyogott csendesen mostanáig. A kilónyi, félkilónyi egyéb adalék felsorolásával nem bíbelődik a főszakács, aki épp ilyenkor van elemében, amikor nyolcszáz adag ételt kell elkészítenie.

Gencsi Sándor, a népkonyha vezetője *Páter Bernadett*, *Markos Adrienn Kittit*, *Kovács Debórát*, *Mészáros Orsolyát*, *Módy Virágot* tereli befelé az udvarról. A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium önkéntesei annak a négyszáz adag ételnek a kiosztásában fognak közreműködni, amelyet itt helyben az Oltalom Szeretetszolgálat klienseinek szánnak.

Az emeleti ebédlőben megilletődötten fogadják az Északi Egyházkerület püspökét, pedig a kék pólóba bújt *Fabiny Tamás* most semmiben nem különbözik a többi segítőtől.

***

A kertvárosi gyülekezet tagjai, az intézmények munkatársai megrakják a Joób Olivér Gondozó és Rehabilitációs Szeretetszolgálat tanyagondnoki autóját, míg a Roma Szakkollégium önkéntesei – *Konczányi Klaudia*, *Posváncz József* és *Szabó Zsanett* – a Bolyai téri gyülekezeti központba és az anyaóvba induló autók rakományával törődnek. A gulyás-ágyú környéke elcsendesedik az udvaron, az utcafronti részen pedig mind nagyobb a jövés-menés, a piaci forgalomból egyre többen térnek be feltűnés nélkül, edényt rejtő szatyorral – és nem csak hajléktalanok. A Bolyai téri gyülekezeti

központban azonban nem sokan várakoznak. A Joób Olivér Szeretetszolgálat vezetőjéből, *Hornyák Enikőből* csalogottan tör fel a kérdés: miért? Hiszen hirdették, hívták az embereket... Mikor szóba elegyedünk a várakozókkal, megértjük. A tisztas, családi házas kertvárosban szemérmes a szegénység, ki-ki a maga módján küzd a nélkülözéssel, s bár nagyon is jólesne az ajándékba kapott tartalmas finomság, nehéz hagyni, hogy ez látszon.

– A szegénység, az elszegényedés egyre komolyabb társadalmi probléma – erősíti meg *Laborczy Géza* igazgató lelkész, a nyíregyházi akció motorja –, s ebben gazdasági, politikai és közösségi szinten kinek-kinek megvan a maga tennivalója és felelőssége. Hamis küldetésadat lenne azt hinni, hogy egy ilyen akcióval bármit is meg tudunk oldani! De ráirányíthatjuk a figyelmet arra a láthatatlan hálóra, amelyet a helyi közösségek feszítenek ki, s a hálót az ilyen kezdeményezéssel tovább szöhetjük, erősíthetjük. És rámutathatunk, hogy ezt más is végezheti. Arra is felhívjuk figyelmüket, hogy a nélkülözők rétege egyre szélesebb, ezért a szociális ellátórendszer szakmailag és pénzügyileg is úgy kell működtetni, hogy a rászorulóknak ne zuhanjanak még kilátástalanabb helyzetbe.

Ételosztás – hol is?

– A Magyarországi Evangélikus Egyház, illetve annak diakóniai szolgálata – *Tedd teljessé a mosolyt!* mottóval – az ország tíz településén szervezte meg az akciót. Öröndetes, hogy egyházunknak mind egyik helyszínen van olyan szociális intézménye, amely képes volt ennek megvalósítására, s hogy a munkatársakhoz mindenütt csatlakoztak önkéntesek is, akik „jó lélekkel” fordultak a rászorulókhöz, és valóban mosolyt csaltak az arcokra – teszi hozzá *Fabiny Tamás*, a diakóniai munkáért is felelős püspök.

– Azt írja a zsoltáros, hogy amikor megtapasztaltuk, hogy jóra fordította Sion sorsát az Úr, akkor megtelt a szánk nevetéssel, és olyanok voltunk, mint az álmodók! Gesztusnak szánjuk az akciót, és azt reméljük, hogy az egyszázalékos felajánlások révén még többet segíthetünk, erősíthetjük egyházunk társadalmi szolgálatát. Mi nem óriáspla-

kátokkal vagy médiakampánnyal szeretnénk hatni, hanem emberek szolgálatán keresztül. A mosoly átragad a másik emberre. Szeretném, ha egész társadalmunk mosolygósabb tudna lenni egyházunk derűt sugárzó szolgálatán keresztül is.

***

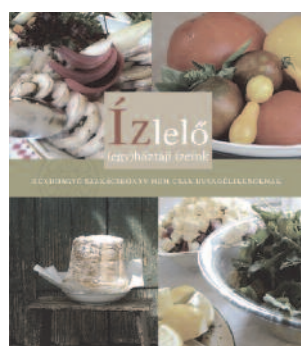
A Bolyai térről a város környéki bokortanyák felé veszi az irányt *Fabiny Tamás*sal együtt *Benczúr László* tiszteletbeli egyházkerületi felügyelő, valamint az egyházunk országos irodáját képviselő *Kocsis István* pályázati referens. Portáról portára járva beszélgetnek az ételadobozok fölött, itt hamar gazdára lelt a Bolyai téri „felesleg” is. Közben a Csillag utcai anyaóv lakóihoz is eljut a meleg étel, ám az oda tervezett látogatásra csak a mandaborkori közösségi ház szentelését követően, a kora esti órákban kerülhet sor.

***

Hasonló események zajlottak ezen a szombaton Békéscsabán, Dombóváron, Tótkomlóson, és önkéntes diákok Győrött is besegítettek a szeretet-házban készült székelykáposzta kiosztásába.

Örömmel nemcsak az ételosztás tette örömtelivé és mosolygóssá a napot, de a falunappal egybekötött rendezvény egyúttal a leánygyüleke-

HIRDETÉS

A LUTHER KIADÓ AJÁNLATA

Ízlelő – (egy)háztáji izeink
Rendhagyó szakácskönyv
nem csak evangélikusoknak

Szerk.: *Buday-Malik Adrienn*
Luther Kiadó, 2013 • Ára: 2580 Ft (5% áfával)
148 oldal, 200 × 225 mm, keménytáblás

„Jövel, Jézus, légy vendégünk, áldd meg eledelünk és együttlétünk!” Erdélyi barátaink így imádkoznak étkezés előtt, és jó ideje már mi is követjük a példájukat. Mert az élet öröme, az ízek élvezete az együttlétben teljesebb ki. Terített asztal mellett együtt lenni pedig igazi ünnep. Hálát adhat érte, akinek ez megadatik. S mint az ünnepre általában, a közös étkezésre is meglepetéssel, ajándékkal készülünk: finom fogásokkal, amelyekbe minden szeretetünket belefőzzük. Ilyenekkel van tele ez a rendhagyó szakácskönyv. Legyen sokak számára örömteli és áldott együttlétek forrása!

Fabiny Katalin

Igyekszem folytatni a családi hagyományt, számomra ma is nagyon fontosak a családi, baráti, gyülekezeti közös étkezések, ezért is örülök ennek a szakácskönyvnek. Nagy öröm látni gyermekeink, unokáink, barátaink arcán a hálás mosolyt, amikor saját főztünket tesszük az asztalra. S hogy meg tudjunk újulni a főzőtudományunkban, ebben segíthet egy ilyen kiadvány gyűjtemény, ami a kapcsolódó történetek miatt is különleges.

Kívánom minden kedves olvasónak: „Ízlelje és lássa meg, hogy jó az Úr!” Ízlelje és lássa meg az itt következő receptekben a lelkesfeleségek közösségének minden szeretetét és leleményességét!

Gáncs Péterné, Márti

Ez a kiadvány képviseli számomra mindazt, ami az evangélikus identitáshoz tartozik. Szép szokások és receptek gyűjteményét, amely a gyökereinkre mutat, de az újdonságokat is magában hordozza. Így ajánlom ezt a könyvet azoknak, akik még csak most keresgélnek a saját ízeiket, és azoknak is, akik valami újra, felfrissülésre vágnak.

Szemereiné Szigethy Enikő

MARGOT KÄßMANN:

Anyák a Bibliában

20 portré a ma embere számára

A borítót *Polgár Rózsa Anyaság* című gobelinjének felhasználásával *Török Andrea* tervezte • Fordította: *Gyökös Réka*
Luther Kiadó, 2013 • Ára: 1690 Ft (5% áfával)
156 oldal, 120 × 190 mm, kartonált

Az anyaság csodálatos – ám ami azt illeti, nehéz is tud lenni. És az anyává válás már régen sem volt magától értetődő. A Bibliában találunk gyermektelen asszonyokat, akik gyermekre vágnak, és olyan anyákat is, akiknek korántsem volt könnyű dol-

guk – olyanokat, mint a szívtelen anya, az idősen gyermeket szülő anya, a sokgyermekes és az örökbefogadó anya. A bibliai anyaportrék megpróbáltatásait tárják fel: *Margot Käßmann* a bibliai anyákról mesél nekünk, rámutatva történeteik mai napig tartó érvényességére.

Margot Käßmann evangélikus lelkész, teológiai doktor és tiszteletbeli doktor 1958-ban született, 1999-től a Németországi Protestáns Egyház Hannoveri Tartományi Egyházának püspöke volt, 2009-től a Németországi Protestáns Egyház elnök-püspöke 2010-ig. Életének korábbi állomásai: gyülekezeti lelkész, egyetemi tanár, a Német Protestáns Zsinat főtitkára, több nagy sikerű publikáció szerzője, négy gyermek édesanyja.

„Elvégeztetett”
Felekezeti tárlatvezetések
Munkácsy Krisztus-trilógiája előtt

A kötet szerzői: *Beer Miklós katolikus püspök*, *Fabiny Tamás evangélikus püspök*, *Gáncs Péter evangélikus püspök*, *Jelenits István piarista szerzetes*, *Kocsis Fülöp görögkatolikus püspök*, *Szabó István református püspök*, *Ternyák Csaba katolikus érsek* és *Zászkaliczky Zsuzsanna művészettörténész*

Luther Kiadó, 2013 • Ára: 3200 Ft (5% áfával) • 160 oldal, 200 × 225 mm, keménytáblás

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Magyar Nemzeti Galériával és a Munkácsy Alapítvánnyal együttműködve evangélikus, görögkatolikus, római katolikus és református egyházi vezetőkért kért fel arra, hogy *Munkácsy Mihály* három ismert alkotása előtt mondják el felekezetük megközelítéséből fakadó műelemzésüket. A sorozathoz alapítványunk nemcsak püspököket és teológusokat, hanem egyházi és világi zenészeket is felkért, hogy egyrészt a felekezetek böjti egyházzenei kincsét, másrészt a művekből fakadó saját zenei gondolataikat is osszák meg a jelenlévőkkel. A sorozat centrumában az a megközelítés állt, hogy bár a trilógia alkotásait, művészettörténeti értelmezésüket sokan ismerik, valódi teológiai tartalmukkal mégis kevesen találkoznak. Bár a kereszténység számára központi jelentőségű nagyheti eseményeket dolgozzák fel ezek a közel százéves alkotások, mégsem volt még olyan kezdeményezés, amelynek segítségével az érdeklődők a trilógia teológiai tartalmáról hallhattak volna. Mint ahogy nem volt példa arra sem, hogy kötet formájában jelenjenek meg a felekezetek sajátos lelkiségének megfelelő, biblikus alapokon elhangzó megközelítések. *Munkácsy Mihály Krisztus-trilógiájának* értelmezése a tárlatvezető jóvoltából túlmutat a művészettörténeti megközelítésen, és az elemzés középpontjába a mű tárgyát, azaz Krisztus szenvedéstörténetét helyezi.

Kiadványaink mindhárom egyházkerület missziói napján 15% kedvezménnyel kaphatók.

Luther Kiadó: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: (1) 317-5478, (20) 824-5518.
Könyvesbolt: (1) 411-0385, fax: (1) 486-1229. E-mail: kiado@lutheran.hu,
web: www.lutherkiado.hu, http://www.facebook.com/LutherKiado

Tudósok a katedrán

Evangelikus iskolák kutató tanárainak konferenciája

► A tudós tanár eszményképét hirdette és reprezentálta az a huszonhat, kutatómunkát is folytató pedagógus, aki április 23-án a Budapest-Fasori Evangelikus Gimnáziumban előadást tartott. Az evangelikus iskolák kutató tanárainak első konferenciája dr. Érfalvy Livia Kosztolányi-kutató fasori tanárnő ötletéből született, tető alá hozója pedig dr. Fabiny Tamás püspök volt. A hat dísztermi plenáris előadás után négy – irodalom- és nyelvtudományi, történet- és vallástudományi, művészeti és pedagógiai, valamint (rendhagyónak mondható párosítással) természettudományi és filozófiai – szekció közül választhattak a tudósokra és tudásra szomszások. A széles spektrumot felölelő kutatási témák egy ponton mindenképp találkoztak: hit és tudomány együtt járásának, egymást segítésének vállalásában-vallásában.

Hajdó Ákos, a vendéglátó intézmény igazgatója nyitóbeszédében a fasori és más gimnáziumi tudós tanár elődök – Jedlik Ányos, Rátz László, Mikola Sándor, Vermes Miklós, Öveges József – példáját helyezte a hallgatóság szívére, továbbá a nevelő-oktató és a tudományos munka egységét, illetve a folyamatos önképzés fontosságát hangsúlyozta.

Fabiny Tamás a konferencia előkészületeiről szólva elmondta, hogy maga is „botcsinálta tanár” volt egykor a Fasorban. Luther mint föltekintő lelkész és Melancthon mint izigvéri tanár páratlan párosával illusztrálta pap és tanító ősi gyökerekre visszanyúló sorsközösségét, hangsúlyozva ezzel, hogy a konferencia nem titkolt szándéka ennek a – szándékoltan meglazított – sorsközösségnek újbóli megelevenítése.

A püspök után Pröhle Gergely kapott szót (képiútkön). Egyházunk országos felügyelője – reflektálva a szituációra – a „rutinos beszédartástól” megkímélte a közönséget, ellenben egy személyes fasori diákélményét megosztotta az egybegyűléssel.

Ezek után hangzottak el a húszperces plenáris előadások; a levezető elnök Varga Márta, az országos iroda nevelési és oktatási osztályának vezetője volt.

Kutatókat segítő

Dr. Hubert Gabriella irodalomtörténész, az Evangelikus Országos Könyvtár – régi magyar irodalommal foglalkozó – tudományos munkatársa a kutatókat segítő kutatóként mutatkozott be a rendezvényen.

Az evangelikus érték közvetítés, illetve a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára való felkészülés jegyében alakult meg 2010-ben egyházunk reformációi emlékbizottsága, melynek számos projektje van. Hubert Gabriella kettővel ismertette meg a közönséget: a Magyar Evangelikus Digitális Tár (MEDiT – medk.lutheran.hu/) és a Magyar Evangelikus Bibliográfia (MEB – humanus.bibl.u-szeged.hu/human/meb) nevet viselő adatbázisokkal. Mindkettő az Evangelikus Országos Könyvtár szakmai munkájának jöhetett létre. A kivetítőn a közönség megtekinthette az oldalak struktúráját, és az előadó szemléltetésként különböző speciális kereséseket is indított az adatbázisok használatára biztatva.

A MEDiT és a MEB kettős célt szolgál: egyrészt belső identitás erősítést, az erők összevonását, az evangelikus értelmiség munkájának segítését, másrészt nyitást a külvilág felé – mondta az irodalomtörténész. A MEDiT eddig körülbelül nyolcvanezer oldalt tartalmaz, például digitalizált folyóira-

tokat is, mint amilyen az 1883-ban indult, 1905-ig működő Evangelikus Egyház és Iskola.

A MEB a magyarországi evangelikus szerzők műveit, illetve a magyarországi evangelikusokkal foglalkozó műveket gyűjti, tanulmányokat és könyveket egyaránt. Eddig nyolcezer rekord található az adatbázisban. Nagy előnye a rendszernek, hogy évente olyan összefoglaló bibliográfiát lehet készíteni vele, amely az adott évben megjelent összes evangelikus publikációt tartalmazza. A 2012-es jegyzék – mely 595 tételes – április végén kerül majd föl a könyvtár, illetve az emlékbizottság honlapjára, ahol bárki megtekintheti.

Hubert Gabriella arra biztatta a jelen lévő kutató tanárokat, hogy munkáikat, illetve azok bibliográfiai adatait küldjék el a MEB csapatának.

Wagner Wagnerről

A következőkben dr. Wagner Szilárd soproni iskolalelkész, karvezető és organista szolt Richard Wagner Parsifal című operája kapcsán a megváltás lehetőségéről, illetve lehetetlenségéről. Az előadás apropója egyrészt az volt, hogy az opera egyik főpróbáját a történelmi egyházak „kapták ajándékba” a nagyhéten, ezért a nézők között szép számban helyet foglalhattak evangelikusok is; másrészt pedig Wagner Szilárd tollából elemző beszámoló jelent meg róla – lapunk főszerkesztőjének felkérésére – az Evangelikus Élet hasábjain (április 7-ei számunk 9. oldalán olvasható).

A nietzschei és schopenhaueri gondolatokkal „megfertőzött” zenész műveiben megmutatkozik az „abszolút sejtelmé” – állította az előadó nagyívű, Wagner korát, szellemi közegét és a mű keletkezésének körülményeit is illusztráló előadásában. Talán a legizgalmasabb a Parsifal bibliai háttere. Az operában középkori legendák elemei is megjelennek, így az állítólag az utolsó vacsorán használt, a címszereplő által is őrzött Grál-kehely és a Jézus oldalát átfúró, valamint a műbeli Grálkirály, Amfortas testén gyógyíthatatlan sebet ejtő dárda.

Grál és dárda egymás ellenpontjai a műben – hangsúlyozta az előadó. A darab tetőpontján a bukott Grál-lovag, „Parsifal, »a részvét bölcsé, a balga szent« végzi el a sok viszontagság és eltérítési kísérlet ellenére megtalált küldetését: visszaszerzi a dárdát, meggyógyítja a királyt, és új királyként átveszi a rend vezetését. Itt a végső győzelmet az emberri hőstett jelenti – állította Wagner Szilárd.

A mű középpontjába az előadó szerint a Krisztusra utaló ereklye kerül, így ha az opera a megváltásra nem épp keresztényi választ ad is, közvetetten mégis a jézusi megváltásra mutat.

Életrevalók

A legelevenebb és -életrevalóbb előadást minden bizonnyal Horváth Ernő gyógypedagógus, a soproni Eötvös József Evangelikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola tanára tartotta. Előadásának ugyanazt a címet adta, mint amit a – moziban még most is látható – nagy sikerű francia film, az Éltrevalók visel. Horváth Ernő rámutatott arra, hogy a tanulási zavarok sokszor együtt járnak valamiféle alkotómunkára készítő egyediséggel, eredetiséggel. Ahhoz, hogy ezek a különleges képességek kibon-

Modellezett párbeszéd

Dr. Kodácsy-Simon Eszterről, aki az Evangelikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékének oktatója és hittantanár, kevesen tudják, hogy matematika–fizika szakon is végzett. A diákok mindig nagyon meglepődnek ezt hallva – mesélte –, valahogy nem fér a fejükbe, hogyan lehet valaki egyszerre humán- és reáltudománynak is elkötelezettje. Kodácsy-Simon Eszter erre a súlyosan kétpólusú gondolkodásra kereste a gyógyírt.

Előadásában olyan tanárok példáját és nevelő-oktató módszereit, a függvényszerű gondolkodást ismertette, mint Rátz László, Wigner Jenő, Harsányi János vagy Lánosz Kornél. Az utóbbi tudós tanár a kvantummechanika kutatásában ért el fontos eredményeket, és – tette hozzá a kulisszák mögé látó fizikus-teológus – „Einstein helyett ő oldotta meg a nehezebb feladatokat”.

Természettudományok tanítása valóságos szorongás nélkül, hittan tanítása természettudományos szorongás nélkül című előadásának konklúziója, hogy teret kell adni teológiának és tudomány párbeszédének. Ha ez a párbeszédmodell jellemzi majd az iskolai oktatást – mondta –, akkor tud csak feloldódni a vallásos, illetőleg természettudományos szorongás, és tehetünk szert gazdagabb, egységesebb világgépre.

Trianon után...

Szintén az árnyaltabb gondolkozásmód fontosságát hangsúlyozta dr. Péterfi Gábor történész Szabó Dezsőről és a Trianon utáni Magyarországról szóló előadásában. Az író vagy – Pé-

morral – azt mondta, rendben, hajlandó minden írásában a nyilasvezért dicsőíteni, ha cserébe Szálasi kimegy Németországba, és agyonlövi Hitlert.

Az előadásból megtudhatta a közönség, mennyire progresszív gondolkodó volt Szabó Dezső. Megdöbbentő például, hogy már ekkor, frissen a trianoni trauma után mennyire nem tulajdonított jelentőséget a határkérdésnek, állítva, illetve – és ez fontos – megjósolva, hogy „a határok el fogják veszíteni jelentőségüket”.

Szabó Dezső erdélyi származása ellenére elutasította a revíziós törekvéseket, hangsúlyozta, hogy Magyarországnak semleges külpolitikát kellene folytatnia, és a kelet-európai kis népekkel, a „tejtestvérekkel” kellene – katonailag, gazdaságilag és kulturálisan – összefognia. Mint népi író és a mozgalom alapítója követelte a nagybirtokrendszer felszámolását, a paraszti származásúak taníttatását és a progresszív adórendszert. Mindenekelőtt azonban a morális erőt hangsúlyozta mint az állam tartóoszlopát.

Lila köd helyett „sárga csönd”

A tények vastkos világából – Desirével karon fogva – napsütötte októberi tájra kalauzolta a hallgatóságot dr. Érfalvy Livia, a fasori evangelikus gimnáziumban négy éve oktató tanár, Kosztolányi-kutató, irodalomkritikus.

Érfalvy Livia szövegcentrikus előadásában a szómágia nyomába eredt szavakkal. Egy esszenciális háromsoros kimeríthetetlen gazdagságát mutatta be/ki: „Piros levéltől vérző vennyegék. / A sárga csöndbe lázas valloások. / Szavak. Kiáltó, lángoló igék.”

Érfalvy Livia állítása szerint a vers névszói állítmánya az „igék”. Az összes többi szó a versben „az ige szó belső formájának kibontására” született. Párhuzamként János evangéliumának logosz szavát említette, mely szó Isten lényegére, a világ teremtésére utal. „Kosztolányinál az ige szóhoz szinte mindig szakrális képzet társul, a szóval való teremtés, az isteni ige képzelet, ami gyakran a költői tevékenységnek is szinonimája.” Isten lángoló igéjéről tett valloás tehát a vers – mondta le a következtetést az előadó.

***

A költői tudományba való mágikus beemlékezés után a négy szekció közül választhatott a plenáris előadások hallgatósága. Ki-ki érdeklődése szerint válogathatott a széles kínálatból, Dayka Gábor költészetéről az evangelikus liturgia korállá vált misetélein át akár a természettudományos tehetség felismerésének kérdéseire. Ezek ismertetésétől azonban a tudósítók – mivel egy személyben bajosan lehetett jelen minden egyes szekcióülésen – kénytelen (kelletlen) eltekinteni. Már csak azért is, mert az előadások írott változatai a tervek szerint megjelennek majd nyomtatásban.

■ KINYIK ANITA

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELE

terfi Gábor szerint elsősorban – publicista Szabó Dezső irodalomtörténeti besorolása ma is élénk vita tárgya. A szerző tavaly került be az új kerettantervbe a két háború közötti Magyarország irodalmát illusztrálандó.

Szabó Dezsőt elsősorban antiszemita nézetei miatt támadják. Ám akik ezt állítják a politizáló íróról, azok minden bizonnyal csak korai munkásságát ismerik – állította az előadó –, „más a húszas, és más a harmincas évek Szabó Dezsője”. Ennek alátámasztására Péterfi Gábor elbeszélte egy anekdotát: mikor Szálasi fölkereste a már nagyban a német asszimiláció ellen tiltakozó író, és megpróbálta megvesztegetni, Szabó Dezső – a rá jellemző nagyszerű hu-

terfő Gábor szerint elsősorban – publicista Szabó Dezső irodalomtörténeti besorolása ma is élénk vita tárgya. A szerző tavaly került be az új kerettantervbe a két háború közötti Magyarország irodalmát illusztrálандó.

Evangelikus magazin a Magyar Televízióban

Május 5-én, vasárnap az M1-en 10.55-kor Evangelikus magazint láthatunk, melyet a Teletext 111. oldalán felirattal ellátva is meg lehet nézni. Az adást május 8-án, szerdán a

Duna World csatornán 15.40-kor megismétlik. Feliratozva a Teletext 444. oldalán lesz látható. Szerkesztő: Nagy László, rendező: Horváth Tamás.

KÖT-összejövetel a Párbeszéd Házában

A Keresztény Ökumenikus Baráti Társaság (KÖT) következő összejövetele május 6-án, hétfőn 18 órakor lesz a Párbeszéd Házában (Budapest VIII. ker., Horánszky u. 20.). Elő-

adást tart Forrai Tamás Gergely, a jezsuiták magyarországi tartományfőnöke Jezsuita erőfeszítések a roma oktatási integrációért címmel. Minden érdeklődőt szeretettel várnak.

Felekezeti nélküli kereszténység?

► Sajátos tematikával rendezett konferenciát a németországi Bensheimben a Felekezeti Kutatóintézet abból az alkalomból, hogy ötven éve hívták életre az ökumenikus teológia figyelemmel kísérése és magas szintű művelése érdekében. A Frankfurt am Maintól fél órára fekvő, csodaszép természeti környezetben elterülő, mintegy negyvenezer lakosú város adott otthont a tanácskozásnak április 18–21. között, hogy Európa tizennyolc országából érkezett résztvevői kifejtseik véleményüket a *Felekezeti nélküli kereszténység* témaköréről, és neves teológusok állásfoglalásait vitassák meg.

Az Evangelischer Bund (a protestáns egyházak szövetsége) elnök asszonya, dr. Gury Schneider-Ludorff neuendettelsauai rektor a létrehozó és fenntartó egyházi szervezet nevében elismeréssel szólt a fél évszázad teológiai eredményeiről és tájékoztató szolgálatáról, míg a felekezeti munkabizottság európai protestáns elnöke, dr. Martin Friedrich professzor a jelen feladatait vázolta.

Nagy érdeklődéssel kísért előadás hangzott el *Mit hisznek a hesseni németek?* címmel, amely egy szociológiai felmérés eredményeit ismertette. A több mint ötszáz személyi választai jeleztek a szekularizáció mérsékelt előretörését, de egyidejűleg a vallás és az egyház nélkülözhetetlen szükségességét is. Visszaesett a katolikus egyházzal szimpatizálók és az egyháztagok száma. A felekezeti öntudat csökkenése mindkét egyháznál megfigyelhető.

A bizottság látogatást tett a frankfurti Protestáns Akadémián, ahol az intézmény munkájával ismerkedett, és meghallgatta a téma jó ismerőjének, Eberhard Harbsmeiernek, a dániai Logumklosterben működő pedagógiai-teológiai intézet rektorának előadását. A professzor egyértelműen amellett foglalt állást, hogy a német keresztények a jó közösségi gyülekezetet, a szószéken életközeli prédikációkat tartó lelkész eklézsiáját választják lelki otthonukként, gyakran felekezettől függetlenül, különösen az egyre gyakoribb vegyes házasságok esetében.

Értekes beszámoló hallgattunk meg a repülőtéri felekezeti munkáról: zsidó, iszlám, ortodox, katolikus és protestáns lelkészek végzik spirituális szolgálatukat. A közel félszáz ezer reptéri alkalmazott lelki gondozása kitüntetett fontos feladatuk.

Nem kisebb érdeklődés kísérte a frankfurti Commerzbank-Arena labdarúgó-stadion evangélikus lelkészének beszámolóját. A látató épületében kialakított kápolnában

beszélt munkájáról, amelyet a sportolók és a menedzserek között végez. Kereszstel, konfirmál, esket, s olykor temet is.

Az egyes országok képviselőinek ökumenikus beszámolóit színes és reményt keltő képet adtak az európai ökumenéről, amely mutatta az új pápa, Ferenc iránti hatalmas elvárásokat.

Nagy ívű előadást tartott a konferencia témájáról dr. Friedrich Weber braunschweigi evangélikus püspök, katolikus kérdésekben megbízott előljáró. Kettős megállapítása zsinórmértékűként értelmezhető. A felekezeti gyülekezeti belső kör (Kerngemeinde) elképzelhetetlen tudatos teológiai és felekezeti önazonosság (identitás) nélkül. Ugyanakkor a népegyházban (Volkskirche) egyértelmű tendencia a minőségi lelkészi munka iránti igény (az igehirdetés és a személyes lelkigondozás területén) és a Jézusra s egymásra figyelő, jó közösség átlélése. S itt a választás esetén a felekezeti határok egyre inkább átjárhatókká válnak. Ezeknek a gyülekezeteknek van missziói vonásuk és növekedésük is, főként a nagyvárosokban. Ezt nem lehet s nem is szabad felekezeti szűkeklőséggel megakadályozni – hangsúlyozta a főpásztor.

Az egyes napokat áhítatok keretében. Ezek egyikén a sorok írója Jn 6,60–69 alapján szolgált. A konferenciát lezáró vasárnapon Ulrike Scherf püspökhelyettes igehirdetését hallottuk.

Este, miközben a repülőgép Budapest felé szállt velünk a felhők fölött, gondolataim még sokáig jártak a konferencián elhangzott, színes élményekről szóló, véleményeket elénk táró beszámoló körül. Végső soron csak Jézus építi, teremti Lelke által az egyházat, építi a vonzó közösséget, és ébreszti az élő hitet bennünk. Ez keresztény meggyőződésünk záloga. És senki el ne hagyja a maga gyülekezetét (Zsid 10,25).

■ D. SZEBIK IMRE

Szabadegyetemi előadás a Bécsi kapu téren

A Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (Budapest I. ker., Táncsics Mihály u. 28.) minden hónap első hétfőjén 19 órai kezdettel szabadegyetemi előadások hangoznak el. A következő, nyolcadik alkalom május 6-án lesz. Előadó: dr. Andrásfalvy Bertalan Széchenyi-díjas néprajzkutató. Téma: Az „óshagyomány” erkölcsé. Házigazda: dr. Fabiny Tamás püspök. A részvétel ingyenes. A szervezők minden érdeklődőt szívesen látnak.

„Én az evangélium hirdetője vagyok...”

Stuttgarti beszélgetés Gémes Istvánnal

► „A magyar nyelvet és kultúrát nagyra becsülöm, de az úgynevezett »magyarkodást« nem szerettem soha. Én az evangélium hirdetője vagyok” – hangsúlyozza Gémes István, aki négy évtizeden át, 1972 és 2012 között volt a Württembergi Magyar Protestáns Gyülekezet lelkésze. Gazdag Zsuzsanna otthonában kereste fel a nyugalmazott evangélikus lelképásztort, aki örömmel tekintett vissza eseményekben gazdag életére és szolgálatára.

A SZERZŐ FELVÉTELE

– 1956-ban hagytam el Magyarországot, Ausztriába mentem, majd – Szépfalusi István bécsi lelkész kollégám révén – először „egészen véletlenül” Dániába kerültem: ezer magyar menekült épp oda indult, és felkérésre „papjuként” velük mentem. Ha most visszagondolok az életemre, hihetetlen, hogy mennyi minden történt velem addig is, de különösen attól kezdve... Mi mindenem mentem keresztül... De ez minden bizonnyal így volt előre eltervezve. Ma azt mondom, nem is értem, hogy vághattam bele ilyen merész kalandokba...

– *Vélhetően fiatalon szerezte a kihívásokat.*

– Ez, mondjuk, igaz. Kíváncsi voltam, miként lehet legyőzni az elém tornyosuló akadályokat. És persze nagyon érdekelték maguk az emberek. Például már útban Dánia felé elkezdtem a lelkiigondozói munkát, beszélgettem a vonaton azokkal, akik szóba álltak velem.

Dánia mellett Svédország, majd Norvégia déli vidéke is „hózzám tartozott”. Ötvenöt menekülttáborba jártam látogatni – állandóan úton voltam, sokáig Biblia és énekeskönyv nélkül végezve szolgálatomat.

– *Egy mai lelkész, azt hiszem, ezt a helyzetet nehezen vagy egyáltalán nem tudja elképzelni...*

– Gondolom, így van, pedig szerintem ebben nem volt semmi különös, csak tettem a dolgomat, úgy, ahogyan korábban is, amikor még otthon, legutolsó magyarországi szolgálati helyemen, Pécsen voltam káplán.

– *Térjünk vissza az utazásaira és azoknak egy másik aspektusára, a nyelvismeretre. Okozott esetleg gondot Lelkészi úr számára, hogy hol ilyen, hol olyan idegen nyelvű környezetben élt és dolgozott?*

– Nem igazán. Szarvason születtem 1927-ben, a szlovák nyelvi alap így adott volt. Érettségi után pedig francia–magyar–oroszlóra jelentkeztem a Pázmány Péter Tudományegyetemre, két szemesztert el is végeztem, de végül az-

tán a teológiát és a lelkészi hivatást választottam.

– *Miként lett Dánia után a következő állomás épp Brazília?*

– Akkortájt igencsak nagy volt az ottani magyar szóróvány, és igényelték, hogy legyen lelkésziük. Felkértek erre a feladatra, és én igent mondtam. A Lutheránus Világszövetség megbízásából és anyagi támogatásával kétszer öt esztendő töltem ott, egy év megszakítással. Közben a németországi Heidelbergben voltam, ahol a doktori disszertációm megírására készülve Qumrannal, a qumrani tekercsekkel foglalkozhattam.

– *Úgy tudom, magánéleti vonatkozásban is sokat köszönhetett Latin-Amerikának.*

– Igen, ott ismertem meg későbbi feleségemet, Réz Katalint, az író, Kosáryné Réz Lola unokahúgát, a néhai Kosáry Domokos történészprofesszor unokatestvérét. Idén ötvenhárom esztendeje, hogy összekötöttük az életünket. Három fiunk született, és hat unokánk van.

Mivel nem akartunk végleg Brazíliában maradni, 1968-ban a hannoveri tartományi egyház meghívására Észak-Németországba költöztünk. Két falu, kétezer lélek gondozása lett a feladat. Ezenkívül munka mellett elvégeztem egy lelkiigondozói tanfolyamot – Nyugat-on már akkoriban előtérbe került a személyközpontú lelkigondozás –, és úgy volt, hogy Hannoverbe kerülünk majd, ahol lelkigondozói intézet épül. Az volt a terv, hogy ennek az intézménynek a vezetője, Pieper professzor mellett dolgozom asszisztensként.

– *Szavai azt sejtetik, hogy élete, életük ekkor ismét váratlan fordulatot vett...*

– „Véletlenül” épp ekkor kértek fel a magyarok közt végzendő szolgálatra. Hétfőn utaztunk volna Hannoverbe, de a szombati postával jött egy levél, hogy elutaznék-e Stuttgartba úgy, hogy német nyelvű lelkészi szolgálatom mellett – *Kótsch Lajos* utódjama – a magyarok közt is munkálkodjam. Utóbbi ter-

mészetesen a szabad időmben, ingyen és bérmentve tegegyem, tehetem. Ezt az utat választottam, és azóta sem bántam meg a döntésemet. Már csak azért sem, mert mindig is „odafigyeltem a magyarokra”, bárhol voltam, foglalkoztam a magyar fiatalokkal, rádióztam, újságcikkeket, könyveket írtam.

– *Stuttgartinban milyen feladatok várták, és hogyan kezdett hozzá a munkához a magyarok között?*

– 1972-ben Stuttgart-Bad Cannstattba kerülve az itteni Luther-templom négy lelkészének egyike lettem. Tizenkétezer fő tartozott a gyülekezetünkhöz. E szolgálat mellé jött a magyarok közt végzett munka úgy, hogy a német lelkészek számára kötelezően végzendő hitoktatás alól felmentést kaptam, és ezalatt foglalkozhattam a magyar anyanyelvű hívekkel.

Ideérkezésemkor azt láttam, hogy a sokféleség jellemző az itteni magyarokra. Különböző időpontokban érkeztek, kinek-kinek másutt voltak a gyökerei... Találkoztam délvideki – az akkori Jugoszláviából a hatvanas évek elején ideérkezett – vendégmunkásokkal. ’56-osok nem igen voltak már itt addigra, tán én vagyok az egyetlen ilyen, a többiek Nyugat-Németországból továbbutaztak Kanadába, Amerikába. De voltak még olyanok, akik a második világháború után kerültek ide, aztán a többség közülük is „továbbvándorolt”. A hetvenes években számosan jöttek politikai menekültként, ők voltak az úgynevezett „klasszikus disszidensek”. Közülük sem sokan maradtak itt, mentek tovább, távolabb. Erdélyiek főként a nyolcvanas években érkeztek nagyobb számban.

Belőlük állt hát össze a gyülekezet. Az első lépés az volt, hogy a havi egy istentisztelet áttettük délutánra, és mert a találkozás fontos, utána mindig szeretetvendégséget tartottunk, hogy az emberek beszélgethessenek, találkozhassanak egymással.

Egyébként is a találkozás volt szolgálatom egyik legfontosabb, ha nem a legfontosabb eleme, amikor a Bodentől egészen Würzburgig terjedő terület „hózzám tartozott”. Hiszen a magyarok egykor is, és most is szétszórva éltek és élnek Németországban. Igaz, itt-ott – például Stuttgarton kívül Ulmban, Münchenben, Hannoverben, Kölnben, Frankfurtban és Mainzban, Heidelbergben, Nürnbergben és Berlinben – kialakult egy-egy nagyobb tömb, és létrejöttek protestáns gyülekezetek is. Ezekben rendszerint református a többség, de összefogják az egyéb – mondjuk így – „nem római katolikusokat” is.

Itt jegyezném meg, hogy épp a „szétszórottság” miatt volt nagyon fontos a kisebb csoportokban, az úgynevezett házi gyülekezetekben végzett munka, amely magában foglal-

ta a házi bibliaórát, a bevezetést a hitoktatásba, a felnőttoktatást, az irodalmi munkát és az ifjúság körében végzett szolgálatot is.

A sajtómunka sem maradt abba: 1972-től mi jelentettük meg az 1957-ben indult és az anyaországon kívül élőknél magyar nyelvű lelki útvalót kínáló evangélikus lapot, az *Útitársat*. Ennek szerkesztését csupán pár éve adtam át. Azóta az újságot Budapestben készítik, az *Evangélikus Élet* olvasói a lap mellékleteként vehetik kézbe, de továbbra is postázzák önállóan is szerző nagyvilágba.

Ha fellelőzöm a gyülekezet megalapításának negyvenedik évfordulójára 2007-ben megjelent kis füzetünket, abból is kiderül, milyen sokrétű munkát végeztünk és végzünk: az istentiszteleti szolgálat mellett nagyon fontosnak tekintettük a látogatást, illetve az ifjúsági és gyermekmunkát, legyen az hitoktatás vagy cserkészlet. Készítettünk egy saját énekeskönyvet is, amelyet aztán *Dicsérvétek az Urat* címmel 1984-ben, majd 1991-ben adtunk ki. Körülbelül kilencven ének a református, hatvan az evangélikus, negyvenegy a szabadegyházi és húsz a római katolikus énekhagyományból való. Mindig megőriztük az eredeti szöveget és dallamot.

– *Jelenleg hány tagja van a gyülekezetnek?*

– Erre a kérdésre nehéz válaszolni. Háromszáz címünk van, a statisztika szerint ezt négyvel megszorozva kaphatunk egy körülbelüli lélekszámot, tehát úgy ezerkétszáz fővel számolhatunk. Akivel csak tudom, ma is tartom a kapcsolatot, a beszélgetők is nálunk van még például kéthetenként kedd este.

Az utóbbi időben sajnos a fiatalabb korosztály már ritkábban keresi a magyar közösség alkalmait, az istentiszteleteket Cannstattban a hó második vagy Heilbronnban a hó harmadik vasárnapján. A mai fiatalok a magyar szót és a társaságot – ha egyáltalán igénylik – inkább a kötetlenebb, lazább alkalmakon, például a Stuttgarter Magyar Klub összejövetelein keresik.

De persze ettől maga a szolgálat nem maradt és nem maradhat abba, hiszen nincs is szebb és nagyobb ajándék annál, mint amikor idegen nyelvi környezetben ki-ki az anyanyelvén hallhatja Isten üzenetét.

Ami engem illet, koromra és egészségi állapotomra való tekintettel tavaly az egyik fiama, Pálnak adtam át a szolgálatot, aki ugyancsak evangélikus lelkész lett, és Stuttgart közelében él. Alkalmanként azért természetesen még magam is prédikálok, hiszen a szolgálatom – amelyet annyira szerettem, és mindig lelkesen és örömmel végeztem, és amelynek annyi mindent köszönhetek – nem ér véget addig, amíg élek.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

MINDENNAPOK HITE

Halott-tisztelet vagy...?

(Jn 20,11–18)

Vettem már részt olyan beszélgetésen, ahol azt kérdezték, hogy az *Apostoli hitvallásnak* minden egyes tételét egyformán kell-e hinni. Hinni kell-e még Jézus szüztől születését, mennybemenetelét, nem is szólva a legnehezebből: a feltámasztását? Nem lenne a legegyszerűbb mindenkinek szabad kezdet adni, hogy eldöntse, melyiket hiszi, és melyiket mellőzheti? Vagyis kiszedheti a mazsolát, és a kalácsot eldobhatja, ahogy azt gyerekek teszik.

De Jézus feltámasztásának megvalósítása mégiscsak szerves alkotóeleme a hitvallásnak. Nehéz lenne kitörölni belőle. Sőt a kereszténység egyik elengedhetetlen hitcikkelyének tartja, amelyen áll vagy bukik nemcsak az egyház, hanem az egyes hívő léte és hite is.

János evangéliumában a sító, halottkereső Mária minden további nélkül magunkra ismerhetünk, ez a jelenet ennek a fontos hitnek és elfogadásának minden nehézségét megmutatja.

„Asszony, miért sírsz?” – ez a kérdés fogadja azt, aki a már nem ott levő halottat keresi. Hát nem ismerünk itt magunkra? Mi is szívésen elmegyünk odáig, hogy ez a mi Urunk született, élt, szenvedett és meghalt. De itt aztán hamar lecövelünk, és csak a holttestének akarunk végtisztséget tenni.

Gondoljunk azonban arra, hogy a kereszténység valójában soha nem alakított ki valamiféle „sír-tiszteletet”. Nincs Mekkáknak, ahová kötelező lenne elzarándokolni. És azt is tudjuk, hogy csak igen későn alakult ki a keresztény elhunytak sírjának „tisztelete” is. Megboldogult elődöm a tragikus módon elhunyt felesége sírját a steinhaldenfeldi temetőben soha nem látogatta meg. Amikor ennek okát megkérdezték tőle, röviden ezt felelte: „Vagy sírokat ápolunk, vagy hiszünk a feltámasztásban!”

Nem ezt tesszük mi is, amikor Jézust egészen haláláig akarjuk „tisztelni”? De itt aztán el is fogy a hitünk, és megrekedünk a tapasztalati keretek között: született, élt és meghalt. Akárcsak minden más ember. Lássuk el a holttestét, sírját, virágozzuk föl a fejét, de többet senki ne kívánjon tőlünk. Elég, ha mi a gyászunknál maradunk. Csakhogy akkor szembe találjuk magunkat a kérdéssel, amelyet Lukács jegyzett föl: „Mit kerestek a holtak közt az élőket? Nincs itt, hanem feltámadt!” (Lk 24,5–6) Mi mást is mondhattak volna arról az Istenről, akit Jézus úgy hirdetett meg, hogy ő nem a holtak, hanem az élők Istene?

Szomorúnak tartom, hogy énekeskönyveinkben is túltengenek a nagypénteki siratások, és sokkal kevesebb a feltámasztási énekünk. A most használatos német énekeskönyvben is legalább húsz százalékkal billen a mérleg a nagypéntekiek javára. Így süllyedt le halottsirató gázközösséggé protestáns egyházaink népe is, amikor nagypéntekét tartotta a legfontosabb ünnepeinek. Azon lehetett sírni, jajveszékelni, Jézus szenvedéséről elemelkedni és aztán dolgvégezetten, jó keresztényként hazamenni és – halat ebédelni. Pedig Jézus-követésünk nem a halottnak szól, hanem a feltámadott, élő Úrnak! Ahogy a *Jelenések könyve* Jézusa is mondja: „Íme, halott voltam, és élek...” (1,18)

***

Be kell persze vallanunk, hogy ketős nehézséggel találja magát szembe, aki Jézus feltámasztását hinni szeretné. Az egyik abból adódik,

hogy magát a feltámasztást az égdarabta világon senki nem látta. Reggel a sírhoz siető asszonyok ugyanúgy nem, akárcsak a főpapok által sírőrésre állított katonák sem. (Ezt a hiányt próbálták pótolni az úgynevezett apokrif iratok, sokszor hajmeresztő mesékkel!) Amikor pedig a főpapság tudomására jutott, hogy sehol se lelik Jézus holttestét, akkor zavarukban kitalálták, hogy tanítványai lopták el, mialatt az örök elaludtak.

Ez az „*elaludtak*” arra indít, hogy Jézus feltámasztása és Éva teremtése között párhuzamot vonjunk. Itt is az örök éberségét kikapcsolva cselekedett Isten, mint amikor az Ádám segítójének szánt asszonyt megteremtette: Isten *elaltatta* Ádámot. Amikor pedig Jézus a Gecsemáné-kertben

vívódott, a vele levő tanítványok is *elaludtak*. Pedig akkor dőlt el, hogy Jézus engedelmeskedik-e Atyja megbízásának. Nagy döntések idején Isten egyedül cselekszik, és nem enged beletekinteni a kártyáiba!

A feltámasztással kapcsolatos másik nehézségünk onnan ered, hogy az egyáltalán nem fér bele a mi tapasztalati világunkba. Máriaéba is alig. De még ez a hálás asszony is, akit Jézus ördögi kötelekektől szabadított meg, még ő is csupán a holttestet keresi, és csak a harmadik nekifutásra hajlandó felismerni az előtte állóban – holttest helyett – az élő Ur Jézust, a feltámadottat. Működése során Jézus többször támasztott fel embereket, azok később mégis meghaltak. Ezzel szemben Jézus feltámasztottként ma is Urunk és Megváltónk.

Pál apostolra is érdemes emlékeznünk, aki számára nem is annyira a galileai Jézus volt fontos, mint a halálában és feltámasztásban megnyilatkozó Úr. Ő sorolja föl – nyilván a korai kételkedők meggyőzése céljából – mindazokat, akik a Feltámadottal még találkoztak.

Ezeknek a tapasztalati világába se fért bele valakinek a feltámasztása. Őket is megdöbbentette a vele való találkozás. A halásmesterségét abahagyó és most újra fölvevő Péter ugyanúgy döbbent meg, amikor a Feltámadott a hálója újbóli kivetésére szólította föl. Az Emmausba gyalogló két tanítvány is csak a jellegzetes kenyértörésről ismerte fel megdöbbenten a Mesterét. Nem is szólva a keresztényüldöző Saulról, aki Damaszkusz kapuja előtt megvakultan kénytelen meghallani a Feltámadott szemrehányását: „Saul, Saul, miért üldözöl engem?” (ApCsel 9,4)

Nem vagyunk hát mi az első, akik azon akadnak fenn, hogy egy egész életen át nem találkoznak a Feltámadottal. A magdalai Mária is ott sírángozott és toporgott, és tapasztalatok híján egyáltalán nem akart megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy őt az élő Szabadítója szólíthatja meg. Ezzel a gondolkodással ő csak egyik elsője

azok sorának, akik az egyháztörténet folyamán mindmáig arról tesznek bizonyosságot, hogy – ilyen vagy olyan módon – látták az Urat. A sor máig nem szakadt meg: boldognak mondhatjuk magunkat, bizonyosságot téve arról, hogy nem a halott Jézus relikviáit őrizgetjük, hanem egész életünket meghatározza az élő Jézusba vetett hitünk. A halott Jézus negatív emléke helyett a Feltámadott meglevenítő jelenlétében élőknek valljuk magunkat.

Aki pedig ezt túl elméletinek vagy elvontnak érezné, annak Jézus egészen konkrét esetet is ajánl a vele való találkozáshoz. Az utolsó ítéletről elmondott nagy példázatában azt hirdette meg, hogy aki lehajol egy segítségre és istápolásra szorulóhoz, segítve neki, annak „alakjában” magával az Úr Jézussal találkozott. „...amikor megtettétek ezt akár csak eggyel is a legkisebb atyámfiai közül, velem tettétek meg” (Mt 25,40)

Ez a lehetőség valamennyiünk számára nyitva áll. Nem csak a kabátját a koldussal megfélelő *Tours-i Szent Mártonnak*, a vagyonát szétosztó *Valdus Péternek*, *Bodelschwinghnek*, az epileptikusok megmentőjének vagy *Kalkuttai Teréz* anyának. Ennyire közel jöhet bármelyikünkhöz a feltámadott Úr Jézus Krisztus. A hit szeme meglátja őt. Éppen az esetben és rászorulóban.

***

Jézus feltámasztása így, ebben az elmentmondásosságában a mi hitünk kincse. Megtörténtét nem lehet kiiktatni az emberiség történelméből. De mindig ellenállásba ütközünk, ha őt, a Feltámadottat bármilyen önző célunkra akarjuk felhasználni.

Jézus, a feltámadott azt a reményiséget tartja bennünk, hogy nem a halálé az utolsó szó. Ugyanakkor viszont rádöbbsen arra, hogy mennybemenetele óta ő egy más, isteni világba került vissza. Csak erre tekintve mondhatta, amikor kénytelen volt kimondani – anyja és testvérei számára nyilván nem kedvező módon –, hogy a vérség jogánál már most magasabb világba került. Ahová viszont – ígérete szerint – majd mi is kerülhetünk. „Ha majd elmentem, és helyet készítettem nektek – mondta tanítványainak –, ismét eljövök, és magam melé veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ott legyetek ti is.” (Jn 14,3)

Mária túl hamar és minden átmenet nélkül gondolt a földi kapcsolat újrafelvételére. Arra, hogy minden a régi „természetes keretekbe” tér vissza. S meg kellett hallania, hogy Jézust ugyan láthatta, és erről boldogan be is számolt tanítványársainak (18. v.), de határt akart átlépni, amely csak Jézus mennybemenetele után nyílt meg minden követője számára.

Ott toporgott Mária a Feltámadott előtt, és ezzel is példaképünké tette őt Isten. Ennél a toporgásnál többre mi se visszük, ha a feltámasztás titkát feszegetjük. De ha a saját végünk-re gondolunk, nagy vigasztalást és bátorítást jelenthetnek az apostoli igék: „Mert ha hisszük, hogy Jézus meghalt és feltámadt, az is bizonyos, hogy Isten vele együtt az elhunytakat is előhívta Jézus által, vele együtt. (...) és így mindenkor az Úrral leszünk. Vigasztaljátok tehát egymást ezekkel az igékkel.” (1Thessz 4,14.18)

Nos, éppen ennek a vigasztaló üzenete visszhangzik az *Apostoli hitvallásból* is felénk. Ezért nem szabad kihagyni belőle a feltámasztást.

■ GÉMES ISTVÁN

A hónap igéje

„Nyisd meg szádat a némaért, a mulandó emberek ügyéért!” (Péld 31,8)

A különböző bibliafordítások mélyebben érthetővé teszik ezt a mondatot: „Nyisd meg szádat a némaért és azokért, akik veszedelemben vannak; és azokért, akik veszélyben vannak; és a kisémbert ügyéért; és minden szerencsétlen jogáért.”

Igénkben Urunk arra biztat, hogy ne vesd meg és ne hagyj figyelmen kívül a nálad egyszerűbb vagy ügyetlenebb embert, hanem segíts rajta. Gondolj bele abba is, hogy neked is jölesset, ha valaki a te ügyed mellé áll.

Először is ide kívánczol ez az ige: „Süketet ne szidalmaazz, és vak elé ne vess gáncot, hanem féld Istenedet.” (3Móz 19,14; újonnan revideált Károli-fordítás) Hányan nézik le és vetik meg azt, aki csak egy kicsit is kevesebbre képes, mint ők, vagy lejjebb van a ranglétrán!

A másik oldal tehát a pozitív hozzáállás: tegyél valamit a másikért! Lehetőleg minél többet. Tegyél meg minden tőled telhető! Vezető lettél? Hatalmad, pénzed vagy lehetőségeid vannak. Ebben az esetben se felejtse el a volt osztálytársaidat, a távoli családtagokat, a gyermekkori pajtásokat sem. Tényleg úgy van, hogy a fiatalon kötött barátságok a legmaradandóbbak és a legigazabak? Valószínű, mert akkor még önzetlenül alakul ki a dolog. De éveid múlásával se öld ki magadból szíved nemes voltát és a régi barátságot.

Ha mégoly hatalmas vagy is, egyedül nem tudod élvezni kincseidet. Isten úgy adta képességeidet, talenteimaidat, hogy másoknak osztogass belőlük – és annál több maradj neked!

„A mással jót tevő ember bővelkedik, és aki mást felüdít, maga is felüdül.” (Péld 11,25)

Van, aki nem tudja elmondani baját, nem tudja megfelelően megfogalmazni panaszát. De ott vagy te, és segíthetsz neki. Hisz érezted már annak az örömét is, hogy a mellékútról beengedted magad elé a hosszú sorba egy autót. Pláne ha az még villantott is egyet-kettőt köszönetképpen! Nagyobb öröm volt ez, mint befurakodni valahová, utolsóknak bemenni egy hivatalba és elsőként kijönni.

És mit tett Urunk a Szentlélek által? „A Lélek is segítségére van a mi erőtlenségünknek. Mert amiért imádkozunk, nem tudjuk úgy kérni, amint kellene, de maga a Lélek esedezik értünk kimondhatatlan fohászokkal. Aki pedig a szíveket vizsgálja, tudja, mi a Lélek gondolata, mert Isten szerint esedezik a szentekért.” (Róm 8,26–27) Legyen számunkra vigasztalásul, hogy Jézus számára mi vagyunk a legfontosabbak.

Mondhatom így is: te vagy a legfontosabb (mindig az, aki éppen öhozza fordul). Az életét is odaadta érted, hogy megkeressen, és megszabadítson a megkötöttségéből, bűnből. És ha már feldereng valami, de nem tudod pontosan megfogalmazni, kifejezni, és egyáltalán nem tudod kihárcolni: akkor csak sóhajts hozzá, és bízzál benne. Hát nem nagyszerű, hogy van valaki, aki kétség nélkül mindig törődik veled?!

Ahogy a Lélek esedezik érted, helyetted, úgy légy szószólója és segítője te is rászoruló testvérednek!

■ SZÉLL BULCSÚ

HETI ÚTRAVALÓ

„Áldott legyen Isten, mert nem utasította el imádságomat, szeretetét nem vontam meg tőlem.” (Zsolt 66,20)

Húsvét ünnepe után az 5. héten az *Útmutató* reggeli s heteti igéiben az imádkozó s az Úrra néző gyülekezet képe tárul elénk. Isten Krisztusért meghallgat: imádkozzatok – Rogate –, „szüntelenül imádkozzatok” (1Thessz 5,17)!, „Minden jó adomány és tökéletes ajándék felülről, a világosság Atyjától száll alá...” (Jak 1,17; LK) Jézus az imádság meghallgatását ígéri: „Bizony, bizony, mondom nektek, hogy amit csak kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek. ...hogy örömtök teljes legyen.” (Jn 16,23–24) Az Úristen „teljesíti az őt félők kívánságát, meghallja könyörgésüket, és megsegíti őket.” (GyLK 775,12) Pál arra kér mindenekelőtt miniket: „tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért”, mert Isten „akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság megismerésére.” (1Tim 2,1.4) „Az imádság, a panaszkiöntés meg a felemelt kéz Isten előtt a legkedvesebb áldozat; ő azt akarja, hogy légy gyenge elhordozni s legyűrni a nyomorúságot, és tanulj meg benne lenni erős, hogy az ő ereje dicsőülhessen meg benned.” (Dr. Luther) Salamon így kért bölcseséget: „Adj azért szolgálóknak engedelmes szívet, hogy tudja kormányozni népedet...” Tetszett az Úrnak: „...ezért teljesítem kérésedet: ...bölcs és értelmes szívet adok neked... Sőt azt is megadom neked, amit nem kértél...” (1Kir 3,9.12–13) Mózes imádkozott népéért az ütközet alatt, s amikor „kezze elfáradtak... Áron és Húr... tartotta..., úgyhogy két keze fölemelve maradt naplementig. Így győzte le Józsué Amalékot és annak hadát fegyverrel.” (2Móz 17,12–13) Jézust tanítványai kérték: „Uram, taníts minket imádkozni...” Ő pedig ezt mondta nekik: „Amikor imádkoztok, ezt mondjátok: Atyánk, szenteltesd meg... Jöjjön el..., add meg..., bocsásd meg..., ne vigy...” (Lk 11,1–4) S mennybemenettel ünnepénél nem mondotta: „...ha felemeltem a földről, magamhoz vonok mindenedet.” (Jn 12,32) Feltámasztása után negyven nappal kivitte tanítványait „Betániáig, felemelte a kezét... És miközben áldotta őket, eltávolodott tőlük, és felvitetett a mennybe.” (Lk 24,50–51) „...szemük láttára felemeltetett, és felhő takarta el őt a szemük előtt.” (ApCsel 1,9) Ezt hallották: „Galileabeli férfiak, mit néztek az ég felé? Ez Jézus, ki felvitetett tőletek a mennybe, ekképpen jó el ítéletre.” (GyLK 708) Mi „nézzünk fel Jézusra, a hit szerzőjére és beteljesítőjére, aki a reá váró öröm helyett keresztet szenvedett, és Isten jobb-jára ült.” (Zsid 12,2; LK) Ma is közbenjár egyházáért Urunk, s Pilátusnak kijelentette: „Az én országom nem e világból való (...) Te mondd, hogy király vagyok. (...) mindenki, aki az igazságból való, hallgat az én szavamra.” (Jn 18,36.37) Pál kér és áld: „Minden... könyörgéseitekben imádkozzatok mindenkori a Lélek által. (...) A kegyelem legyen mindazokkal, akik el nem múló szeretettel szeretik a mi Urunkat, Jézus Krisztust.” (Ef 6,18.24) Jézus, te „Mennyei fénybe távoztál, / Hívó imádság megtalál, / Áldásod száll reánk.” (EÉ 478,5)

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

Jó imádság?

Egy szektavezető a következőt tanítja: Isten meghallgatja az imádságot, de fontos, hogy pontosan megfogalmazzuk, mire is van szükségünk. Isten valójában ekkor tudja teljesíteni mindazt, amit kérünk. Ő maga például – mondta a vezető – buzgón imádkozott egy bicikliért, amelyre nagy szüksége lett volna munkájához, de sokáig hiába várt a pozitív válasza Istentől. Míg végül ráébredt: valójában nem jól kérte, amit kért. „Isten megmutatta nekem – fejtette ki –, hogy nem jól imádkoztam, hiszen azt elfelejtettem elmondani neki, milyen színű legyen a bicikli!...”

Hm. Nem volt jó az imádság?

Néhány hete Magyarországon járt a világhírű, kéz és láb nélkül született *Nick Vujicic*, aki szintén beszámolt egy ilyen nem meghallgatott imádságról. Azt mondta: „Komolyan hittem abban, hogy Isten hatalmas és mindenható. Sokat imádkoztam azért, hogy ha ez tényleg így van, tegyen velem csodát, és valahogy nőjön ki a kezem és a lábam, hogy teljes életet élhessek, mint a többi ember!”

Világos, hogy Isten ezt a kérést sem teljesítette, pedig elég konkrét és egyértelmű volt.

Nick története azonban nem itt ért véget: „Isten meghallgatta az imádságomat, de más választ adott. Először is rá kellett ébrednem, hogy mennyire nem teljes sokak élete, annak ellenére, hogy van kezük és lábuk. Mennyi hiány, nyomorúság, boldogtalanság van az életükben. És ezzel arra is rájöttem, hogy a boldogság és az élet teljessége nem a kezekben és lábokban rejlik. Isten azt is megtanította nekem, hogy így is boldog lehetek, és hogy így talán még inkább tudom szolgálni őt.”

Isten meghallgat minden imádságot. A rosszul sikerült is, a bugyutát is, mert nem az imádkozó személyét vagy imádságának minőségét nézi. De igazi válasza csak a nyitott

szívbe érkezik meg. Ahhoz az emberhez, aki nem hiszi azt, hogy mindent jobban tud az Istennél. Sokkal inkább tudja viszont, hogy Isten az, aki ismeri őt, és aki azzal is tökéletesen tisztában van, hogy neki mire van szüksége.

Nem azért kell tehát imádkozni, hogy Istent a szívünk titkairól tájékoztassuk, amelyektől neki majd jól elkerekedik a szeme, vagy leesik az álla, hanem sokkal inkább azért, hogy a mi fülünk és a szívünk változzon meg. Kinyíljon mindarra, amit ő szeretne nekünk mondani. Az ő terve ugyanis nagyobb, és messzebbre tekint: a teljes és boldog életről szól. Nem arról, hogy minden megvan, még ha felesleges és szükségtelen is, hanem arról, hogy az egy igazán szükséges dolog megvan, a többi pedig ajándék!

„Kérjétek! Keressetek! Zörgessetek!” – biztat Jézus imádságra. De így tanít: „*Keressétek először az Isten országát, és minden egyéb ráadásaként megadatik nektek!*”

Jó-e az imádság? Mindez a szívben dől el!

■ GYŐRI GÁBOR DÁVID

Névjegy:

Győri Gábor Dávid

2012. augusztusi lelkészé szentelése óta a Mezőberényi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium intézményi lelkészeként és a Mezőberényi I. Kerületi Evangélikus Egyházközség beosztott lelkészeként imádkozom a rám bízott hatszáz diákért és tanáraikért. No és persze azért, hogy nekem is előbb a füllem és a szívem legyen nyitott, és csak azután a szám...

OSZTOZÓ

Stand by me – keresésről és megtaláltságról

„Emberek szövődmenyes kapcsolatairól, sírva, vigadva, dalolva, igazul” – ezt ígéri a Jákim Stúdió Színházi Társaság *Stand by me – „Egymásra utálva”* című előadása.

Két szerelmespár. Az egyik fiatal és gazdag, a másik pedig a második fiatalságát éli az utcán, mindennapi kenyéréért – na meg piájáért – könyörögve. Két félszű bolond, két maffiatag. Egy (nem csak) mozgássérült. Három árva kislány. Férfiak és nők, egészségesek és betegek, szegények és... még szegényebbek.

Mi közül ezeknek az embereknek egymáshoz? Hát az, hogy emberek. Az ember emberségének van köze a másik emberhez. Emberekről szólt a darab elejétől végig – és teljesen egyértelműen, mégis kevés szóban az Emberről, aki istenségét nem sajnálva lett emberré, hogy köze legyen az emberhez.

Keresésről szól a darab, tudatos, vagyont és hírnevet felrúgó keresésről és nem tudatos, a másik embert megrúgó keresésről. Éber, végsőkéig elmenően virrasztó keresésről és beletörődő, szunyókáló keresésről. Olyan keresésről, amely békességben keresi tovább azt, amit már megtalált, és

olyan keresésről, amely a látogatásból csapdájába menekülve magyarázza ki békétlenségét. Szülőkeresésről, otthonkeresésről.

Szegénységről is szól a darab. Az idősebb házaspár koldus, a két bolond közül csak az egyik koldus, a másik „csak” hajléktalan, aki koldus barátja segítségét elfogadva él. A két maffiatag nem más maffia tagja, mint a koldusmaffiáé. A fi-

atal, szép szerelmespár egyik tagja ugyancsak árvaként nőtt fel, az utcán, a másik tagja meg a legszegényebb az összes közül, pedig zsebei telve vannak, és a bankszámlái is. A három kislány az utcára menekült a három különböző családból, mert a testvérek egybe tartoznak.

De a darab nemcsak a keresésről szól, hanem a megtaláltságról és főleg – a megtaláltságról is! Nemcsak a szegénységről, hanem a gazdagságról, sőt a nagylelkűségről is. Azaz

emberi kapcsolatokról, amelyek olyan emberek, ahogyan csak ezen a földön lehet, a Blaha Lujza téri aluljáróban, a külvárosi kocsmákban. És mégis olyan emberek, amelyeket csak az ember Krisztus Jézus teremthet.

Krisztusról szól a darab. Elejétől a végéig. Krisztusról, aki odaajándékozta magát. Krisztusról, aki odaajándékozta egymásnak a két félszűt, hogy kettőjüknek egy teljes legyen. Krisztusról, aki odaajándékozta a férfit az asszonynak és az asszonyt a férfinak, hogy ketten egyek legyenek egészségben, gazdagságban és szegénységben, keresésben és megtaláltságban. Krisztusról, aki testvéreket ad, és végérvényesen mindenkinek szülőt és otthont.

■ JULI

A következő előadás időpontja: május 7., 19 óra. Helyszín: Eötvös 10 Közösségi és Kulturális Színház (1067 Budapest, Eötvös utca 10.). Jegyrendelés: 70/340-0773. Jegyek kaphatók továbbá a helyszínen, illetve az Interticket jegyirodáknak. Teljes árú jegy: 2000 forint. Csoportos (10 fő felett) és nyugdíjasjegy: 1500 forint.

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

► Május első vasárnapján virágcsokorral köszöntjük az édesanyákat. Nektek pedig, tízes, húszas éveitekben járó fiataloknak egy különleges írással készültünk. Az alább olvasható levelet szerzője elsősorban három gyermekének címezte, de hiszem, mindannyian – legyünk bár gyermekek vagy édesanyák – találunk benne olyan gondolatokat, amelyek segítenek megérteni, illetve helyettünk is megfogalmazni, mit jelent édesanyának lenni. – V. J.

ZSOLICZAI BALÁZS MONOTÍPIÁJA

Kedves fészekhagyó gyermekeim!

Sohasem gondoltam volna, hogy egyszer eljön a pillanat, amikor azt érzem, el tudlak engedni benneteket. Meglepődtem ti is, hogy tavaly nyáron olyan békességgel fogadtam a tény: nagyobbik lányomból asszony lett, ezentúl párjához ragaszkodik. S tudom, elcsodálkoztatok, hogy cseppet sem tiltakoztam, sőt buzgón támogattam, amikor egyikőtök előállt kőszá ötletével, hogy albérletbe költözik.

Higgyétek el, nálatok jobban már csak én lepődtem meg magamon! Mindig úgy gondoltam, borzasztó fájdalom lesz, amikor elhagyjátok a családi fészket. Ám mostanra békességben megérlelődött bennem a tudat, hogy ez így van rendjén. Felnőttetek. Szárnyaitokra kell állni, szárnyaitokat kipróbálni.

Mégsem siettek. Tudom, ma Magyarországon nem is olyan könnyű fiatalon egzisztenciát teremteni. Bajor vendégeink gyakran furcsállották, hogy hazánkban az egyetemisták nagy hányada még a szüleivel él. Ott ugyanis az érettségit követően a legtöbb fiatal a barátaival költözik össze, lakást bérel. Meg is irigyeltétek őket. Én meg annak örültem, hogy hosszabb ideig maradhattatok a szárnyaim alatt. Most mégis arra emlékeztetek benneteket, hogy a fészket el kell hagyni.

Azt gondolhatjátok, önzés van szavaim mögött, hogy „anya végre a saját életét akarja élni”, de tévedtek, mert épp a szeretet beszél belőlem. Ez-tán sem lesz soha csak saját életem, az enyémnek mindig részesei maradtok. Ám akkor tényleg önző volnék, ha a szeretetemmel meg akarnálak kötni benneteket.

Elárulom azonban, hogy ösztönöm aggodom: vajon mit visztek magatokkal tőlem? Mire sikerült megtanítanom benneteket, milyen szívvel gondoltok majd vissza a gyermekévekre, az együtt megélt közel negyed évszázadra? Papgyerekeként kicsit sem szokványos dolgokban volt részetek. Nem mindenki mondhatja el

magáról, hogy már csecsemőként is a szórványt „gondozta”. Néhány hónaposak voltatok, s már vittelek is titeket vasárnapként egy-egy kedves családdhoz, hogy néhány pelenka és cumisüveg társaságában a gondjaira bízalak titeket. A tolnai kis gyülekezetekben, ahol minden lelkészre legálább négy-öt istentisztelet tartása hárult, nem lett volna tisztességes még helyettesítést is kérni az agyonterhelt kollégáktól. Büszke voltam rátok, idegenben mindig jól viselkedtetek.

Később, a nagyvárosban is volt olyan este, hogy más vigyáztok rátok. Édesapa helyett vagy énhelyettem az áldott emlékü *Lizus* néni mondta a mesét. (Igaz, előtte jól belakmározta a lekváros nudliból, amit kifejezetten nektek készített.) Nem is beszélve *Böksi* néniéről, aki a mai napig oly szeretettel érdeklődik felőletek, mintha tulajdon unokái lennétek. S amikor apa halála után egyedül maradtunk, akkor is gyakran a nagypapáéknál maradtatok késő délutánig, mert én csak este értem haza a nővéretekkel.

Sokszor fogott el a kétség, hogy jó anya vagyok-e. A kérdés persze nem bennem merült fel először. Ez minden nő dilemmája, akinek meg kell osztania idejét a munkája és a családja között. Én mindkettőt felelős hivatásnak tartom. Mint lelkész elhívást kaptam, de Istentől fogadtam el ajánlékként azt is, hogy édesanya lehetek. S bár ilyenkor mindig figyelmeztetni szoktatok – „Anyá, ne prédikálj!” –, azért hadd jelezzem meg, mennyire örülök, hogy ti is így gondoltok: Isten vezetését látjátok abban, hogy mely hivatást választottátok. Az ő erejével, hiszem, áldás lesz terveitelen, életereiken.

Amikor egyszer rám nehezedett a tudat, hogy bármennyire igyekeznék is, nem vagyok tökéletes anya, *Luther Márton* imádságának egy sora jutott eszembe: „Ha nem segítettél volna, már régen elnyomottam volna mindent.” Furcsa módon reformáto-

runknak ez a vallomása vigasztalással, bátorsággal töltött el. Merthogy a mondat így is értelmezhető: Isten segítségével nincs elrontva minden. Nincs olyan, ami az ő kegyelméből ne lenne helyrehozható. Milyen felszabadító ebbe belegondolni!

Idén Rogate, azaz imádkozás vasárnapjára esik anyák napja. Próbáltam magamnak megfogalmazni, hogy számomra mit is jelent szülőnek lenni. S bár számtalan válaszom lehetne, én mégis csak ebben a két szóban tudom összefoglalni: szüntelen imádság. Születésetek pillanatától kezdve hordozlak benneteket Isten előtt, hol hálaadással, hol kérdések özönével, és van, hogy kétségbeesetten könyörögve bocsánatért, vigasztalásért. Van, hogy az imádság csupán egy sóhaj, egy röpke, hálás fohász, de bizony lehet éjszakákon át tartó gyótrődés is.

S most, hogy fészekhagyóok lesztek, az imatémák köre egyre bővül. Már nemcsak értetek, hanem házastársaitokért s a reménység szerint megszületendő unokáért is hangzik majd a háló szava és a könyörgés. De legfőképpen azért imádkozom szünet nélkül, hogy valamennyien megmaradjatok Krisztus követésében.

Miközben fészekhagyóknak nevezlek titeket, és bátorítalak, hogy menjetek, vágjatok bele önálló, felnőtt életetekbe, figyelmeztetni is szeretnék. Egyvalakinek a szárnyai mellől soha ne távolodjatok el. Tudjátok, kiről beszélek. Igen, Jézus használta ezt a kifejezést egykoron, amikor panaszkodott és bánkódott, hogy éppen a saját népe, a zsidók utasítják el őt: „...hányszor akartam összegyűjteni gyermekeidet, ahogyan a tyúk szárnya alá gyűjti a csibéit, de ti nem akartátok.” (Lk 23,37b)

Ti viszont – felnőtt, fészekből kikerülő gyermekeim – mindig akarjátok és vágyjátok ezt az oltalmat!

■ B. PINTÉR MÁRTA lelkész, egy diplomás és két főiskolás gyermek édesanyja

Egyházkerületi közgyűlés

...nyugaton

► A Pápai Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termébe várta az elmúlt hét szombatján a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület elnöksége a kerület közgyűlési tagjait. A tanácskozás **Tóth Károly** tákácsi lelkész áhítatával vette kezdetét. A közgyűlés első részében az elnökség és a kerületi tisztségviselők jelentéseit hallgatták és vitatták meg a küldöttek.

Szemerei János püspök az első olyan jelentését mondta el, amely egy teljes szolgálati évet ölelt fel. Az egyházkerület lelkészi vezetője visszatért a tavaly lebonyolított általános tisztújításra, beszámolván – többek között – arról, hogy az egyházkerület esperesi karának minden tagját újraválasztották a gyülekezetek, az egyházmegyei felügyelők közül pedig csak azt nem, aki nem vállalta a szolgálatot a következő ciklusra. Ez – meglátása szerint – azt jelenti, hogy az egyházmegyében folyó munkával a gyülekezetek elégedettek, s hogy a megyei elnökségek tagjait bizalmi légkör veszi körül.

A kerületi szervezésű alkalmak sikeresek voltak – folytatta a püspök –, nagy számban vettek részt rajtuk az egyházkerület gyülekezetei. Ez azt bizonyítja, hogy a jobbára szórványhelyzetben élő gyülekezeti tagok vágyakoznak a nagyobb közösség alkalmi találkozásaira is.

Az aktuális kihívások között Szemerei János említést tett elgyengülő anyaggyülekezeteink helyzetéről, a lelkészi ellátottságról, a testvéri összefogás fontosságáról és az új rendszerű hitoktatásról, amely egyszerre hordoz reményt és félelmet.

Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő jelentésében szintén kitért a hitoktatás helyzetére, továbbá érintette a népszámlálás korábban napvilágot látott adatait.

Az elnökség jelentéseinek meghallgatását és elfogadását az egyházkerületi tisztségviselők beszámolója követték. Verasztó János missziói és Béres László Gusztáv Adolf segélyszolgálati előadó után dr. Horváth József egyházkerületi ügyész hallgatták meg a küldöttek. A közgyűlés mindegyik jelentést egyhangúlag elfogadta.

Ezt követően egy társulási szerződés jóváhagyása várt a grémiumra. A Nagykanizsa környéki gyülekezetek közül több is olyan mértékben meggyengült, hogy önállóan nem képes lelkészi állást fenntartani. A nagykanizsai egyházközségben viszont pályázati pénzből sikerült szépen felújítani a régi parókiát, így ott már két lelkészlakás áll rendelkezésre. Kézenfekvőnek tűnt tehát az a megoldás, hogy az eddig egylelkészes nagykanizsai gyülekezet meghívjon egy másik lelkészt is, majd három gyülekezet – Szepetnek, Sand és Pat – Nagykanizsához társuljon.

A társulási szándékot a Somogy-Zalai Egyházmegye közgyűlése támogatta, így már csak a kerületi közgyűlésnek kellett rábólintania ahhoz, hogy a társulás ténylegesen is, a törvény előírásai szerint megtörténjen. A közgyűlés megadta erre a felhatalmazást. A most már Nagykanizsa és Környéke Társult Evangélikus Egyházközség harminc napon belül dönteni fog a díjelevélről, illetve a másik lelkészi állás betöltéséről.

A következőkben egy támogatási kérelemről határozott az egyházkerületi közgyűlés. A menchelyi parókián szükséges elvégezni néhány nem halasztható felújítást. A kemény a téli időjárás következtében komolyan megrongálódott, az elektromos hálózat hibái miatt pedig több helyiségben nincs áram. Az épület falai megrepedtek, és a lakás egy részét újra is kell festeni. Az egyházközség minderre 800 ezer forint támogatást kért és kapott a kerülettől.

Az egyházkerületi közgyűlés utolsó napirendi pontjaként a hosszú ideje tetszalott állapotban lévő egyházkerületi újság, a *Dunántúli Harangszó* újraindításáról döntöttek a közgyűlési tagok. Az újság negyedévente színesben, kilencszáz példányban fog megjelenni, kiadásának és terjesztésének támogatására az egyházkerület költségvetéséből évi egymillió forintot fog biztosítani. Az idén két szám jelenik meg, az első szeptemberben. A testület megválasztotta az újság főszerkesztőjét is Kovács László nemeskoltai lelkész személyében.

A közgyűlés végeztével az egyházkerületi elnökség, illetve közgyűlési tagok a város temetőjében imát mondtak a kerület néhai püspöke, az 1841. április 27-én született és 1925. május 3-án meghalt Gyurácz Ferenc sírjánál.

■ KISS MIKLÓS

...délen

► A Déli Egyházkerület az elmúlt hét végén Szekszárdon tartotta meg tavaszi közgyűlését. Szabóné Mátrai Marianna püspök-helyettes vezetésével immár második alkalommal vezette be a kerület közgyűlését az egyházkerületi és egyházmegyei elnökségek számára meghirdetett csapatépítő tréning, ezúttal Szemben a depresszióval címmel.

A csütörtök este és péntek reggel tartott képzés címének aktualitását a népszámlálási adatok nyomán tapasztalható egyházi közhangulat adta. Az egyházkerület vezetői egyetértettek abban, hogy nem a számok értelmezése a legfontosabb feladat, hanem a krízishelyzet okainak közös feltárása a terápia megtalálása reményében.

A résztvevők izgalmas interaktív csoportmunkában keresték a legfontosabb krízispontokat, majd másnap az ezekre adható válaszokkal foglalkoztak. Az alkalom helyszínéül egy Szekszárd közeli hangulatos tanya szolgált, amelynek kiválasztásáért mindenki hálás volt Andorka Árpád kerületi másodfelügyelőnek. A tréning után a csapat a szekszárdi evangélikus templomba vonult, ahol egyházkerületi közgyűléssé bővültek.

A közgyűlést Sefcsik Zoltán szekszárdi lelkész áhítata vezette be. A házigazda Dán 1,3–7 alapján hívta fel a figyelmet arra a veszélyre, hogy környezetünk igyekszik megváltoztatni bennünket, megpróbálva kikezdeni keresztény identitásunkat. Hangsúlyozta Istentől kapott örökségünk, értékeink felismerésének és megőrzésének fontosságát.

A közgyűlés Gáncs Péter püspök jelentésével folytatódott. „A jelentésem címében felvetett kérdésre – *Zöldellő vagy kiszáradó egyházban élünk-e?* – nincs egyszerű válasz. Egyházunk, egyházkerületünk fáján találunk nem egy sorvadó, száradó ágat, de akadnak jövőt ígérő rügyek is – mondta az egyházkerület lelkészi vezetője. – Fontos, hogy felülről kérjünk és kapjunk bölcsességet és erőt a száraz ágak lemetésére és az új hajtások gondozására, ápolására... Fel kell vállalnunk olykor fájdalmas

döntéseket is az életképtelenné vált, kiszáradt fákról, hogy korlátozott erőnket plántálásra, az életképes közösségek fokozott támogatására koncentráljuk. Bizhatunk a *Jób könyvében* megfogalmazott ígértben: »Még a fának is van reménye: ha kivágják, újból kihajt, és nem fogynak el hajtásai. Még ha elvéni is a földben gyökere, ha elhal is a porban csonkja, a víz illatától kihajt, ágakat hoz, mint a csemete.« (Jób 14,7–9)»

Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelői jelentésében az elmúlt év örömeit és nehézségeit számba véve említést tett a *canonica visitatiók* és egyéb látogatások során szerzett tapasztalatairól, az intézményátvételekről, iskolák és óvodák indulásáról. Reményét fejezte ki, hogy ezeknek az intézményeknek a tanuló egyházunk jövőjét jelenthetik: „Van fény az alagútban, nem csak az alagút végén! Óvodákat, iskolákat vettünk át. Ezek az intézményeink sok-sok gyereket, szülőket, nagyszülőket, barátokat, ismerősöket, pedagógusokat jelentenek. Bízom benne, hogy a következő népszámláláskor nagy részük majd evangélikusnak vallja magát. Tőlünk is függ!”

A közgyűlés – néhány hozzászólást követően – mindkét jelentést egyhangúlag elfogadta.

Szabóné Mátrai Marianna a 2012-es lelkészi jelentések tükrében tárta fel a mögöttünk hagyott év gyülekezetépítő szolgálatának jellemző vonásait, trendjeit. A tanulságos elemzés végén a testület „házi feladatot” is kapott a hallottak továbbgondolására. Ez a prezentáció, akárcsak a püspöki és felügyelői jelentés, az egyházkerület honlapján (*del.lutheran.hu*) elérhető.

Néhány gyülekezeti beadvány megtárgyálása után a közgyűlés dr. Szász Csenge Gitta jelölő- és szavazatbontó bizottsági elnök előterjesztése alapján megválasztotta a egyházkerület küldötteit a különböző intézmények igazgatótanácsaiba.

A szavazásokat követően dr. Font Éva egyházkerületi ügyész, valamint Káposzta Lajos Gusztáv Adolf segélyszolgálati előadó számolt be éves munkájáról. A közgyűlés berekesztése után a gyülekezeti teremben felszolgált izletes ebéddel zárult a csapatépítés.

■ KISS TAMÁS

Zsinat és lelkésszentelés „a világ közepén”

► „A világ közepén” tartotta – amint Székely Levente lelkész köszöntőbeszédében elhangzott – április 19–20-án a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház háromévente esedékes zsinati ülésének első ülését. A tatrangi zsinati ülést ünnepi istentisztelet nyitotta meg. Ez alkalommal szentelte lelkésszé Adorjáni Dezső Zoltán püspök Kalit Eszter gyakovnok lelképásztort.

Jel 3,14–19 alapján tartott igehirdetését a püspök a nagy mártír teológus, Dietrich Bonhoeffer gondolataival kezdte: „A keresztyének dolga hosszú időre halk és rejtett lesz. A keresztyének a világban csak egy kisebbséget fognak képezni, az egyház pedig egyfajta szórványba, diaszpórába kényszerül. Amolyan halk, zsurgorodó »föld sója«, kis létszámú »alkotó kisebbség« leszünk.”

Adorjáni Dezső Zoltán elmondta: egyértelműen tagadta ezt a gon-

dolatot, nem tudott azonosulni vele mindaddig, amíg fel nem merült benne az a kérdés, hogy vajon nem csak egy szimpatikusnak hitt díszletszerepet szánnak-e a mai egyházaknak. A kirégyült, megkopott, elavult, használhatatlan díszletek sorsa viszont nem más, mint hogy kidobják, újjal helyettesítik őket.

Mindez sajnos azért tud bekövetkezni – folytatta a püspök –, mert a laodiceai gyülekezet langyos lelkülete, nem pedig az apologetikus,

hitet védő szellemiség jellemez bennünket. Sokat beszélünk, konferenciákat szervezünk, meghirdetjük a liturgiai reform korszakát, de mindez csak tüneti kezelés, amely nem oldja meg a fő problémát. Gyökerkezelésre van szükség, melynek első lépése, hogy kimondjuk, őszintén beismerjük, hogy baj van hitünkkel, hitelességünkkel. Hitünk már nem hat perzselő erővel, nincs mozgásba hozó ereje, nem ragad magával, nem készlet cselekedetekre.

Érdemes-e egy ilyen langyos, lebénult társadalomban szolgálatot vállalni? – fordult a püspök Kalit Eszter felszentelendő lelkészhez. A válasz egyértelműen igen, hiszen ha őszintén beismerjük helyzetünket, alkalmatlanságunkat, akkor leszünk igazán alkalmas eszközök a mindenható Isten kezében.

Véget kell vetni tehát langyosságunknak, és meg kell hirdetni az új „keresztyén kurzust”, ami azt jelenti, hogy minden helyzetben és mindenivel szemben vállaljuk keresztyénségünket, hitünket, életünket.

Az igehirdetés után került sor Kalit Eszter lelkészi fogadalomtételére és lelkésszé szentelésére. A szentelési aktus után mintegy húsz lelkész ajkáról hangzott a megerősítő *Confirmatio* imádság (*képiünkön*), majd minden lelkész külön is áldással indította a szolgálat útjára új lelkészársát.

A zsinat nyitó istentiszteletén zajlott az új zsinati tagok fogadalomtélése és megáldása is.

Az istentisztelet befejeztével Székely Levente, a házigazda lelkész üdvözölte az egybegyűlteket, majd a Magyarországi Evangélikus Egyház, illetve az Evangélikus Hittudományi Egyetem nevében köszöntötte a zsinatot és Kalit Esztert dr. Béres Tamás docens, az egyetem rendszeres teológiai tanszékének vezetője.

A zsinati ülésen Adorjáni Dezső Zoltán püspök *Feleljen a jövőért* című exposéjában az elmúlt évtizedek népszámlálási statisztikáinak tükrében elemezte az egyházak mai helyzetét, Riedl Rudolf egyházkerületi felügyelő számolt be munkájáról, majd Fehér Attila egyházkerületi főtanácsos ismertette a legutóbbi zsinat óta hozott határozatokat és a pénzügyi jelentést.

A zsinati ülés hátralevő részében megtörtént a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház kánonjának, jogszabályainak szükség szerinti megtárgyalása és módosítása. Az egyházközségi, egyházmegyei, valamint egyházkerületi törvények módosítása, aktualizálása nyomán több építő megbeszélés és vita alakult ki, melyek segítettek a jó döntések meghozatalát. A törvények módosítására az egyház gördülékenyebb működése érdekében volt szükség.

■ FEJÉR OLIVÉR

A SZERZŐ FELVÉTELE

Olvassuk együtt Luthert!

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) és a Magyarországi Luther Szövetség közös sorozatának címe: *Olvassuk együtt Luthert!* A következő alkalom a mennybemenetel ünnepe miatt nem a hónap második, hanem a harmadik csütörtökén, május 16-án, 17 órakor kezdődik az országos iroda utcáról nyíló termében (1085 Budapest, Üllői út 24.). *Ittész János* nyugalmazott püspök tart előadást *A keresztyének és Mózes* címmel.

Gondolatok az egészségről és az egészségnevelésről Képzés az EHE-n

A Magyarországi Evangélikus Egyház *Gondolatok az egészségről és az egészségnevelésről* címmel háromrészes sorozatot indít. A képzés célja, hogy komplex, átfogó és a gyakorlati munkában, tanácsadásban jól használható, felelősségteljes információkat adjunk a korszerű öröklésszabványi alapismeretek, a környezettudatosság, a táplálkozás, a mozgáskultúra és a szenvedélybetegségek kérdéseit át az egészséges öregedés, a család és a bioetika legfőbb kérdéseinek köréből.

Az első alkalomra május 15-én és május 16-án 16 órától kerül sor az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (1141 Bp., Rózsavölgyi köz 3., 10-es előadó).

Maximális csoportlétszám: 50 fő, a részvétel térítésmentes. Az előadásokat az *Eduvital Nonprofit Egészségnevelési Társaság* tagjai tartják.

Előadások:

Május 15.: Epigenetika és életmód – dr. Falus András egyetemi tanár • Környezettudatosság és a globalizáció kihívásai – dr. Tompa Anna egyetemi tanár • Stressz, stresszoldás, kiegészítés – dr. Bagdy Emőke egyetemi tanár • Evés- és testképzavarok – Babusa Bernadett egyetemi tanársegéd
Május 16.: Öröklött és szerzett egészség – dr. Falus András egyetemi tanár • Gyerekbetegségek, amelyeket egy gyerekközösség vezetőjének ismernie kell – dr. Madarasi Anna PhD, főorvos • Mindennapi testmozgás – egészséges élet – dr. Vass Zoltán PhD, stratégiai munkacsoportvezető • Családi közösség és a lelki egészség – dr. Pureli György egyetemi docens

A jelentkezéseket a felnottkepzes@lutheran.hu címre kérjük megküldeni. Jelentkezési határidő: május 10. A további két alkalmat júliusban Révfülöpön és szeptemberben Budapesten tervezzük megtartani.

Istentiszteleti rend • 2013. május 5.

Húsvét ünnepe után ötödik vasárnap. Liturgikus szín: fehér.

Lekció: *Jn 16,23b–27; Jak 1,22–27. Textus: 1Kor 8,28–30. Énekek: 72., 322.*

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Agod Anett; du. 6. Balicza Iván; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4. 11. (úrv.) Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstűk M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Smidélusz Gábor; de. 11. (úrv.) Geröfiné dr. Brebovszky Éva; du. 6. (úrv., Megálló nevű ifjúsági istentisztelet) Gáncs Tamás; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű áhitat) Scott Ryl; de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Schulek Máttyás; **XI., Németszőlgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **XI., Egyetemi és főiskolai gyülekezet, Magyar tudósok krt. 3.** du. 5. (láthatatlan színház: A Szövetség); **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Agod Anett; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; negyed 12. Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zuglói, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhegy, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákosszentmihály, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákosszabab, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Darvas Anikó; **Rákosszentmihály, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Darvas Anikó; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Pestszentimre, XVIII., Kossuth tér 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Máttyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára.

Istentiszteleti rend • 2013. május 9.

Mennybemenetel ünnepe. Liturgikus szín: fehér.

Lekció: *Mk 16,14–20; 1Kor 8,22–28. Textus: Róm 8,31–34. Énekek: 278/226.*

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Balicza Iván; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9.; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** du. 6. Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** du. 6. Bálintné Varsányi Vilma; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. Smidélusz Gábor; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 8. (diákistentisztelet beiktatással) dr. Csepregi András és Győri Gábor; du. 6. (egyházzenei istentisztelet) Pelikán András; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** du. 6. Románné Bolba Márta; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** du. 6. (úrv.) Gáncs Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** du. 6. (úrv.) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** du. 6. Grendorf Péter; **Zuglói, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** du. 6. Ponicán Erzsébet; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** du. 6. Kovács Áron; **Rákosszentmihály, XVII., Gózon Gy. u.** du. 6. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** du. 6. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** du. 6. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Szeretetotthon, Virág Benedek u. 36.** de. 9. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** du. 6. Hokker Zsolt; **Budaörs, Szabadság út 75.** du. 6. Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** du. 6. dr. Lacknerné Puskás Sára; **XXIII., Soroksár, református templom** du. 6. (ökumenikus istentisztelet) Győri János Sámuel.

Összeállította: BALLA MÁRIA

Zsilinszky Mihályra emlékezünk

► Személyét és munkásságát jelenünkben alig ismerik. Családi neve azonban ismerősen csenghet sokak számára, hiszen a később mártírhalált halt *Bajcsy-Zsilinszky Endrének* a nagybátyja volt. De mit is illene tudnunk a 175 éve született *Zsilinszky Mihályról*?

Zsilinszky Mihály 1838. május 1-jén született Békéscsabán. Elemi iskoláit szülőhelyén, illetve Orosházán végezte, utána pedig Szarvason járt gimnáziumba. Ezek az iskolák a hozzánk fűződő helyi és egyházi hagyományokkal jó hátteret adtak indulásához. 1858-ban a pesti Protestáns Teológiai Akadémiára iratkozott be. (Vele egy időben folytatta ott tanulmányait Győry Vilmos és Thaly Kálmán is.) 1860-ban külföldön gyarapította ismereteit: egy félét a hallei, egy másikat pedig a berlini egyetemen töltött, de más egyetemet is látogatott Németországban, illetve Svájcban.

Hazatérve a szarvasi főgimnázium tanára lett. Tanári munkája mellett több tankönyvet írt, így is segítve egyházunk oktató-nevelő munkáját. Állásáról azonban már 1874-ben lemondott, bár a vármegye közigazgatási és egyházi életében továbbra is részt

vett. 1875-ben Gyomán képviselővé választották, így politikus lett. Két ciklusban ezt a kerületet, kettőben pedig Békéscsabát képviselte az országgyűlésben.

1889-ben Csongrád, 1892-ben pedig Zólyom vármegye főispánja lett. 1895. február 20-án államtitkári kinevezést kapott a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban. Pedagógiai és politikai tapasztalatait minisztériumi munkájában is jól hasznosította.

A Tisza-kormány bukásakor, 1905-ben mondott le minisztériumi állásáról. 1896–1904 között, majd 1910-től ismét képviselővé vállalt.

Történettudósi mivoltát bizonyítja, hogy a Magyar Tudományos Akadémia már 1878-ban levelező tagjává választotta – székfoglaló értekezésének címe *Nagy férfiak szerepe a történelemben volt* –, 1899-ben pedig rendes tagja lett a testületnek.

1903–1909 között a Magyar Történelmi Társulat alelnöke volt. Tudományos munkásságát elismerve a kolozsvári egyetem 1896-ban bölcsészeti, a genfi egyetem pedig 1909-ben teológiai díszdoktorává avatta.

Vezető tagja volt a Luther Társaságnak és a Magyar Protestáns Irodalmi Társaságnak. Néhány fontosabb, egyházunkhoz kapcsolódó műve: *Szarvas város történelme és jelen viszonyainak leírása* (Pest, 1872); *Békéscsaba oklevéltár* (Haan Lajossal,

Budapest, 1877; a szintén történettudós békéscsabai lelkész Zsilinszky apósa volt); *A magyar országgyűlések vallásügyi tárgyalásai a reformációtól kezdve* (I–IV. kötet, Budapest, 1880–1897); *Csongrádvármegye története* (I–III. kötet, Budapest, 1897–1900); *Az 1848-iki vallásügyi tc. története* (Budapest, 1908).

Külön megemlíthjük *A magyar-honi protestán egyház története* című, nyolcszáz oldalas könyvet, amely Zsilinszky Mihály szerkesztésében, *Farkas József, Kovács Sándor* és *Pokoly József* közreműködésével jelent meg „a művelt közönség számára” (Budapest, 1907). Zsilinszky írta meg az anyag 1608–1711 közötti részét. E nagy formátumú, alapos könyv – a szükséges fenntartásokkal és kritikákkal – jelenünkben is jól használható.

Zsilinszky Mihály felügyelőként tevékenyen részt vett egyházunk életében. Előbb a tekintélyes békéscsabai egyházközségnek, ezután a békési, majd az arad-békési egyházmegyének, 1898-tól 1911-ig pedig a bányai egyházkerületnek volt a felügyelője.

Zsilinszky Mihály 1925. október 6-án hunyt el Budapesten. Műveinek egy része időtálló, segítséget adhat a történettudománynak – és ezen belül az egyháztörténetnek –, ezért a tudósok kijáró tisztelettel emlékezünk meg róla.

■ DR. BARCZA BÉLA

A 22. országos evangélikus hittanverseny gyülekezeti döntőjének helyezettjei

1–2. osztály

- helyezett: Bakonytamási Evangélikus Egyházközség
- helyezett: Ceglédi Evangélikus Egyházközség
- helyezett: Lucfalvai Evangélikus Egyházközség

3–4. osztály

- helyezett: Budakeszi és Óbudai Evangélikus Egyházközség összefogása
- helyezett: Píli Evangélikus Egyházközség
- helyezett: Békéscsaba-Erzsébethelyi Evangélikus Egyházközség

5–6. osztály

- helyezett: Szentendrei Evangélikus Egyházközség, Uraiújfalvai Evangélikus Egyházközség
- helyezett: Pestszentlőrinc–Pestszentimrei Evangélikus Egyházközség
- helyezett: Píli Evangélikus Egyházközség

7–8. osztály

- helyezett: Bobai Evangélikus Egyházközség
- helyezett: Pestszentlőrinci Evangélikus Egyházközség
- helyezett: Pesthidegkúti Evangélikus Egyházközség

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Olvassa az Evangélikus Élet digitális változatát!

Kedves Húgom!

Tavas van! Végre tavasz van! Talán furcsának tűnik számodra ez az ujjongás ott, a világ túlsó felén, de mi bizony kibőjtöltük idén a jó időt! Március 15-én a hótorlaszok miatt két napig el voltunk zárva a külvilágtól, de az ország nyugati részén még hűvös volt is hófűvés volt.

Április elejéig etettük a madarakat, de jöttek is csapatostul az etetőhöz, mert a nagy hó miatt nem találtak maguknak élelmet. Sajnos rengeteg rovarévó kismadár elpusztult éhen. A gyerekek két kis kiéhezett rozsdásfarkút pátyolgattak itthon, amelyek hirtelen szárnyra is kaptak, és röpdösni kezdtek itt a szobában – legnagyobb réműletemre, de sajnos annyira le voltak már gyengülve, hogy nem lehetett őket megmenteni.

Mostanra azonban kizöldült minden, a természet néhány nap alatt behozta a hónapos lemaradást. Megérkeztek a fecskék és a gólyáink is, bár azok miatt is izgultunk, mert sokáig csak a pár egyik felét láttuk a fészeken.

Szörnyű hírek borzolják mostanában a madárkedvelők idegeit: sorra mérgezik meg ragadozó nagymadarakat. Sasok, héják, ölyvek esnek áldo-

zatul ennek az értelmetlen pusztításnak az ország különböző részein, még a nemzeti parkok területén is. Legutóbb épp egy jeladós kerecsensólyom tetemét fedezték fel. Ennek a hazánkban ritka madárnak egymillió forint az eszmei értéke példányonként, de a kár ennél jóval több, hiszen az egyedül maradt pár vagy nem tudja kikölni a tojásokat, vagy már a kikelt kicsinyeket nem tudja majd egyedül felnevelni.

A családban egyébként újabban nagy a lelkesedés a madarak iránt! A gyerekek az unokatestvérekkel járnak madárlesbe, fényképezik őket, különböző madármeghatározó könyveket olvasnak, s olyan boldogok, ha felfedeznek egy-egy ritkán látott példányt! Idén a bíbic volt a nagy újság, nagy csapatokat fedeztek fel a március végi nagy havon.

Amikor otthon voltunk, Vésztőn, hatalmas csapat vetési varjút láttunk, feketéllett az ég, amikor este és reggel felkerekedtek. Eszembe jutott a régi kertünk, ahol a hatalmas diófákon ezrével tanyáztak telente. Ezen a vidéken nincs vetési, csak szürke varjú. És holló! Újra szaporodik a hollóállomány, talán majd azt is egyre gyakrabban vehetjük szemügyre.

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla
ararat@lutheran.hu

A kert is zöldül végre! Írtam már neked a medvehagymáról, szinte az az első zöld növény, amelyet le lehet szedni és jó étvágygátló elfogyasztani. De már a spárga is beindult – tudom, hogy mennyire szereted ezt a finomságot! Naponta lehet szedni a frissen kihajtott zöld sárgákat, amelyeket aztán levesként vagy csak megpárolva jó étvágygátló elfogyasztunk. De készítem már belőle spárgás-sajtost pitétt és csirkemellbe és szalonnába göngyölt finomságot is. Most meg már azt lessük, mikor virágozik az eper, mert akkor már csak néhány hét, és ehetjük a finom gyümölcsöt!

Talán soha nem örültünk még ennyire a kikeletnek, mint most, a jó hosszúra nyúlt tél után! Milyen jó is újra felfedezni azt, ami már olyan természetes, hogy szinte észre sem vesszük!

Szeretettel üdvözlő:

■ ANIKÓ

ÉLETMENTŐ MŰSZEREK A TÜZOLTÓ UTCAI GYERMEKKLINIKÁK

Jótekonysági esttel ünnepelt a húszéves Béres Alapítvány

► „Az élet az, amiért érdemes és kell is küzdenünk!” – idézte id. dr. Béres József szavait Béres Klára, a húszéves Béres Alapítvány elnöke a daganatos gyermekek megsegítésére rendezett jótekonysági est kezdetén, melynek főszereplője Magyarország táncművészeti életének egyik legmagasabb társulata, a *Csillagszemű táncgyűttes* volt. A nagy sikerű est teljes bevételét a Tűzoltó utcai gyermekklinika új intenzív osztályának korszerű felszerelésére ajánlották fel. Erről az adományozási okiratot dr. Szabó András professzor, a klinika igazgatója vette át Béres Klárától.

■ PETŐ ZSUZSA felvétele

Béres Klára, a Béres Alapítvány elnöke jelképesen átadja az adományt dr. Szabó András professzornak, a Tűzoltó utcai gyermekklinika igazgatójának

Budapesti kirándulás

A Tehetséghidak Projektiroda a TÁMOP 3.4.5-12-2012-0001 Tehetséghidak program keretében felhívást tett közre magyarországi akkreditált és akkreditált kiváló Tehetségpontok számára. A pályázat célja, hogy tanórán kívüli tehetségsegítő programokkal fejlessze a Tehetségpontnál tanuló diákok, pedagógusai, illetve a diákok szülei közötti kapcsolatrendszerét. Ezen a pályázaton a szarvasi Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola színjátszó tehetségműhelye kétnapos tanulmányi kirándulást nyert Budapestre.

A kis csapat (harmincnyolc gyermek, két pedagógus és tíz szülő) április 20-án, intézményünk kulturális galériájában indult el a fővárosba.

Programunk első helyszíne a Citedella volt. Megcsodálhattuk Budapest kivilágított panorámáját, a hidakat, a gyönyörű épületeket, templomokat ezúttal nem mindennapi perspektívából. Ezután elfoglaltuk szállásunkat a Magyarországi Evangélikus Egyház kollégiumában, a Rózsák terén. Az épület hangulata (ahogy egyik anyukánk megfogalmazta) képzeletben visszarepített bennünket az *Abigél* leánykollégiumába.

Másnap Pestszentlőrincen evangélikus istentiszteleten vettünk részt. Szeretettel várt bennünket Győri Gábor esperes úr és Korányi András lelkész úr. Gyermekünk hatalmas szolgálattal készültek. Olyan szeretetben volt részünk, hogy ez a délelőtt mindenkinek nagy lelki feltöltő-

dést adott. (Ezúton szeretnénk köszönetet mondani Lázár Zsolt esperes úrnak is, aki ezt a programot megszervezte számunkra.)

Az istentisztelet után drámafoglalkozást tartottak nekünk. A téma és a feladatok, énekek kapcsolódtak Dávid király történetéhez, életéhez. A foglalkozásba bekapcsolódtak pesti diákok is, így izgalmasabb volt a játék. A viszontlátás reményében köszöntünk el a kedves gyülekezetből.

A kollégium társalgójában felfedeztünk egy színpadot, melynek nagyon megörültünk, hiszen készülünk a május 12-i alapítványi előadásunkra. Kétórás intenzív próbát tartottunk a helyszínen.

Elérkezett a színházlátogatás ideje. A pályázat színházjegyek vásárlására is adott lehetőséget, így meg tudtuk nézni a Madách Színházban a *József és a színes, szélesvásznú álomkabát* című musicalt.

A színház patinája, hangulata már megalapozta a részt vevő gyermekek és felnőttek kedvét, amelyet az előadás még fokozott. A lenyűgöző díszletek, a jelmezek, a színpadi mozgás, tánc, a darab humora, az énekek olyan élményt adtak, melyet soha nem fogunk elfelejteni. Legkevésbé azok a gyerekek, akik – a mai nehéz anyagi helyzetben – ilyen élményekkel nem gazdagodtak volna, ha kétnapos kirándulásunk teljes költségét nem fizeti ki részükre a pályázatot kiíró Tehetséghidak program.

■ HIMERNÉ DULÓ ERIKA pedagógus (Szarvas)

EVÉL&LEVÉL

„Nem saját ötletből...”

Tisztelt Szerkesztőség!

Néhány megjegyzést szeretnék tenni Gregersen-Labossa Györgynek az *Evangélikus Élet* március 24-i számában megjelent, a magyarországi németek kitelepítéséről szóló cikkéhez („A svábság egy batyúval jött ide, egy batyúval is menjen”, 5. o.).

Első rendben szeretném felhívni Nagytiszteletű Úr figyelmét arra, hogy lehetnek – nyilván voltak is – az akkori magyar kormányban, akik egyetértettek a kitelepítéssel (s ebben a Volksbund keltette gyűlöletnek bizonyosan nagy része volt), de legjobb tudásom szerint magára a tényre nemzetközi egyezmény kötelezte a magyar kormányt – nem saját ötletből tették, amit tettek. (Legalább más bűnét ne vegyük magunkra – van sajátunk is elég...)

A másik dolog, amelyet igen-igen nehezményezek a cikkben (és ezzel nem vagyok egyedül): a „Schwäbische Türkei” név használata Tolna-Baranyára.

Mint Nagytiszteletű Úr a magyar történelemből bizonyára jól tudja, mi a százötven év alatt sem voltunk „Türkei”, azaz Törökország, csak hódoltság terület. Amikor *Mária Terézia* és *II. József* a németek betelepítését végezte, már az sem voltunk. „Sváb Törökország” honunkban sosem létezett. Ezt a megszegyenítő és hamis fogalmat egy békéscsabai, *Weidlein Johann* nevű, a harmincas években erősen hitlerista beállítottságú ember „hozta világra”. 1967 óta élt kint Németországban, de könyve e témáról és ezzel a címmel 1958-ban jelent meg odakinn. Mindezt dr. Koltai László néhai bonyhádi helytörténészről tudom.

Kinn élő, német gyökerű rokonaink hazajöve felháborodva mondták el, hogy ezt a kifejezést használják a németek – „hogy mit ki nem találnak!”. Sajnos a történelmünk nem vagy hiányosan ismerő emberek használják itthon is. Kérem, a maga eszközeivel küzdjön ellene, mint minden történelmhamisítás ellen!

Tisztelettel:

DR. SIMOR FERENCNÉ (Siklós)

Válasz dr. Simor Ferencné olvasói levelére

Kedves olvasónknak szeretném megköszönni levelét és cikkemhez fűzött észrevételeit.

A leírtakkal kapcsolatban jelzem: természetesen a valóságnak megfelel, hogy a háború után nemzetközi egyezmény írta elő (1945. január 20-án a Magyar Ideiglenes Kormány által megkötött fegyverszüneti egyezmény) a német állampolgárok internálását. „Ennek nyomán született meg február végén a 302/1945. M. E. sz. rendelet, mely kimondta, hogy »az ország területén tartózkodó minden német állampolgárt internálni kell, kivéve Németország zsidó nemzetiségű lakosait«. A magyarországi németek közül viszont csak azok lettek német állampolgárok, akik 1942–1943 folyamán önként léptek be német fegyveres alakulatba” – olvassuk *Marchut Réka* kitűnő tanulmányában (*A magyarországi németek internálása*) a *Rubicon* történelmi magazin 2012/11. számában.

A cikkből világosan kiderül, hogy a jogi alapot az internálásokhoz, a kényszer munkához és a megbélyegzéshez a 81/1945. M. E. sz., népbíráskodásról szóló rendelet adta, amely – ismét az említett tanulmányt idézve – „háborús bűnösnek nyilvánította azt, aki magyar állampolgárként német fegyveres vagy biztonsági szolgálatba lépett. A miniszterelnöki rendelet azonban igen tágan és önkényesen értelmezték, ami teret nyitott a féktelen üldözésnek, megbélyegzésnek és a kollektív bűnösség elve érvényesítésének...”

Ennek alapján tehát történelmi tény, hogy többek között a német kisebbséget is támadó agresszív politika, amely később totális diktatúrában teljesedett ki, a népi demokratikus rend kiépítésének része volt. Érdemes korabeli baloldali hordósónok beszédeit és politikai nyilatkozatait olvasni! A sztálinista program, miszerint csak vagonkérdés egyes népek, kisebbségek sorsa, függetlenül nemzetközi egyezményektől, közvetlenül a háború befejezése után kíméletlen folyamatokat indított el Magyarországon.

Kedves olvasónk másik észrevételével kapcsolatban szeretném megjegyezni, hogy cikkemben én nem tértem ki a *Schwäbische Türkei* kifejezés pozitív vagy negatív jelentésére és eredetére. A levél írójának figyelemre méltó sorait tudomásul véve és akceptálva szeretném mégis megjegyezni, hogy függetlenül eme elnevezés eredetétől, úgy tűnik, hogy a korról és a témával foglalkozó történészek tanulmányaiban és tudományos kiadványokban mindenféle pejoratív tartalom nélkül e megjelölés elterjedt.

A kiegészítő olvasóink nevében is köszönöm, és remélem, hogy írásommal eredeti célotam elértem: igyekeztem a Magyar Parlament példamutató döntéséről hírt adni és teológiai szempontból a kollektív bűnösség elvének helytelenségét kifejteni, függetlenül attól, hogy ez mely népcsoportot hol és mikor sújtotta vagy sújtja napjainkban is.

GREGERSEN-LABOSSA GYÖRGY

***

Legyen szabad tisztelt olvasónk figyelmébe ajánlanom e témában egy könnyen hozzáférhető másik írást is: Rutsch Nóra A németiség elűzése című dolgozata ugyancsak a Rubicon 2012/11. számában jelent meg. Ebben olvashatjuk a következőt: „A lengyel-, cseh- és magyarországi németek kitelepítésének gondolata nem az 1945-ös potsdami konferencián fogalmazódott meg először [...]. A magyarországi pártok már 1945 tavaszán tárgyaltak a kitelepítés lehetőségéről, sőt a brit és a szovjet kormány véleménye után is érdeklődött Gyöngyösi János külügyminiszter, majd júliusban a SZEB-nek [Szövetséges Ellenőrző Bizottság] írt levélben kérte, hogy »szíveskedjék elősegíteni, hogy ezek a svábok Magyarországra területéről Németország területére telepíttessenek ki.«

A Schwäbische Türkei megnevezéséről pedig talán érdemes elmondani azt is, hogy önálló szócikket kapott az ötkötetes, 1977 és 1982 között az Akadémiai Kiadónál Ortutay Gyula főszerkesztésében megjelent Magyar néprajzi lexikonban („A Schwäbische Türkei kifejezést a 19. sz. első felében kezdték a mo.-i német nyelvben használni” – olvashatjuk benne). Érdekes, hogy ezt „a megszegyenítő és hamis fogalmat” nem állítja használni a magyarországi németek térképének elkészítője, Sasi Attila térképész sem a magyarországi német helynevekről szólva: „Az első és legnagyobb csoport a németek által lakott települések nevei. Ezek lényegében a hagyományos német nemzetiségű területekre (elsősorban Dél-Dunántúl, az ún. Schwäbische Türkei) jellemzők, és a német elnevezések zöme itt egy a magyar településnév alapján kialakult német nyelvjárási forma.” (Sasi Attila tanulmánya A magyarországi németek térképe címmel a Barátság folyóirat 2004/6. számában jelent meg.)

■ DOBSONYI SÁNDOR olvasószervező

HÍREK, HIRDETÉSEK

Könyvvásárok májusban

A Luther Kiadó minden érdeklődőt szeretettel vár könyvespavilonjában a XXI. Szent István könyvhéten (Budapest, Egyetem tér) május 13-ától 18-áig 10 és 18 óra között. Ezenkívül idén is részt veszünk mindhárom egyházkerület missziói napján május 11-én.

Saját kiadványainkra 15% kedvezményt biztosítunk!

Szeretnénk felajánlani gyülekezeteinknek, intézményeinknek és egyéni vásárlóinknak az előrendelés lehetőségét, hogy könyvrendelésüket a helyszínen postaköltség nélkül átvehessék. Ehhez megrendeléseiket legkésőbb május 6-ig küldjék el a kiado@lutheran.hu címre. Szíveskedjenek jelezni, hogy melyik könyvvásárba kéri a csomagot, és hogy készpénzzel vagy átutalással kívánják-e fizetni.

Átutalásos számla esetén 10%, készpénzes fizetés esetén 15% kedvezményt adunk. A könyvvásároknak csak készpénzes számlát áll módunkban kiállítani!

Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 20/824-5518. Könyvesbolt: 1/411-0385. Fax: 1/486-1229. E-mail: kiado@lutheran.hu, web: www.lutherkiado.hu; http://www.facebook.com/LutherKiado

HIRDETÉS

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

Meghívó női hétvégére

A Női Missziói Szolgálat Isten országa bennünk összefoglaló címmel női hétvégét szervez június 6–9. között (csütörtök estétől vasárnap délig) Révfülpön, az Ordass Lajos Evangelikus Oktatási Központban. Minden érdeklődő jelentkezését szeretettel várjuk május 14-ig a következő elérhetőségeken: MEE Női Misszió, 1085 Budapest, Üllői út 24.; marta.pinter@lutheran.hu.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (május 5.)

A nap ne menjen le a ti haragotokkal. Ef 4,26b (Zsolt 4,5a; Jn 16,23b–28/29–32/33; 1Tim 2,1–6a; Zsolt 1) Aki haraggal fekszik, nagy valószínűséggel haraggal is kel. Az új nap mindig a megelőző estével veszi kezdetét. A megbocsátáshoz ketten kellünk. A konfliktusok nem oldódnak meg „csak úgy”, maguktól. A feledés sem gyógyír. Ott és akkor, helyükön kell kezelnünk problémáinkat. Ehhez pedig hitre és bátorságra van szükség.

Hétfő (május 6.)

Vesztegetésre szent ajándékot ne fogadj el, mert az ilyen ajándék vakká teszi a világosan látókat, és az igaz beszédet is elcsavarja. 2Móz 23,8 (Tit 2,11–12; 1Kir 3,5–15; Péld 29,1–18) A keresztyénség nem hagy kiskapukat. Egyszerűen nincsen szüksége rá. Rádöbben, hogy nincs többé semmi a világon, ami Krisztus szeretetével felér. Semmi, amiért akár pillanatokra is félrezné, és megfélemlíthetne arról, amire az igazság vagy még pontosabban: a valóság kötelezi. Krisztus áron vett meg minket. Életünk nem eladó többé.

Kedd (május 7.)

Jézus Krisztus mondja: „Nem mindenki megy be a mennyek országába, aki ezt mondja nekem: Uram, Uram, hanem csak az, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.” Mt 7,21 (Józs 1,8a; 2Móz 17,8–13; Péld 30,1–19) Gyakran megtörténik, hogy ha valamit elég gyakran és elég határozottan mondogatunk, végül magunk is elhiszük. De ez csak afféle szómágia. Az Úr arra figyelmeztet, hogy ez nem lesz elég. Ne legyenek illúzióink. Azok, akik hitben járnak, mennyei polgárok már most – persze teljességében még nem. De már elővételezhetjük a mennyei, vagyis Isten-közeli lét számtalan áldását, az odatarozást. Mi a mennyei Atya akarat? A mi üdvösségünk, hit által.

Szerda (május 8.)

Az ökör ismeri gazdáját, a szamár is urának jászlát, de Izráel nem ismer, népem nem ért meg engem. Ézs 1,3 (Ef 5,17; Lk 11,1–4; Péld 31,1–8) Leleplező kijelentés: az ember attól érzi magát nagynak és rettenthetetlennek, hogy azt képzeli, a maga ura. Hogy ez mennyire oktalan, azt a próféta nagyon is jó humorral dörgöli az orrunk alá. Vagyis éppen a hit és engedelmség kérdésében előz meg bennünket két oktalannak tartott állat... Luther pedig egyenesen a lóhoz hasonlítja az embert, akinek mindig van lovása. Vagy Isten, vagy a sátán. De mindig maga dönti el, hogy ki ül a hátán.

Csütörtök (május 9.)

Jézus Krisztus mondja: „Jobb nektek, ha én elmegyek; mert ha nem megyek el, a Pártfogó nem jön el hozzátok, ha pedig elmegyek, elküldöm őt hozzátok.” Jn 16,7 (Jer 32,39; Lk 24,44–49/50–53; ApCsel 1,3–4/5–7/8–11; Zsolt 47) Azal, hogy az Ige testté lett, minden megváltozott. A korábban elérhetetlennek tűnő Istenből megismerhető Atya, a megfoghatatlan Szentlélekből személyes Pártfogó lett. Azért, hogy közel kerülhessen hozzánk, akik önmagunkban nem vagyunk elég erősek és tiszták, hogy eljuthassunk Isten országába. Az Ige testté válásával új egységet teremt a Szentlélek által, aki összeköt minket, eggyé és teljessé tesz, felkészítette az örök életre.

Péntek (május 10.)

Hit által értjük meg, hogy a világokat Isten szava alkotta, úgyhogy a nem láthatókból állt elő a látható. Zsid 11,3 (Jer 10,12; Jn 18,33–38; ApCsel 1,1–4) A hit mindig megelőzi a tudományt. Ahová a kutatók lassanként, a tudomány és technika segítségével – nemegyszer – döbbenet eljutnak, azt Isten már régen meghagyta nekünk a Szentírásban. Vállalta, hogy miértünk a kimondhatatlant is szavakba zárja. Hogy mindent tisztán lássunk, félreérthetetlenül. Ahhoz pedig, hogy amit látunk és hallunk, annak okát is értsük, elengedhetetlen az Istenbe vetett hit.

Szombat (május 11.)

Ország, ország, ország! Hallgass az Úr szavára! Jer 22,29 (Kol 3,16a; Ef 6,18–20/21–22/23–24; ApCsel 1,15–26) Éltünk diktatúrában és talán demokráciában. De a „teokráciát”, vagyis Isten királyságát, uralmát még nem próbáltuk. Megvalósulását nem e világra várjuk, de egyéni életünkben már most kiteljesedhet, és a társadalomra is hathat. Ebben rejlik minden ország megmaradásának, talpra állásának, fejlődésének garanciája.

■ BLATNICZKYNÉ HAMMERSBERG GANCSZTUCKH JÚLIA

Jubiláns konfirmandusait várja a pezsztentlőrinci gyülekezet

A pezsztentlőrinci és a pezsztentimrei jubiláns konfirmandusainkat szeretettel hívjuk május 19-én, pünkösd ünnepén 10 órakor kezdődő úrvacsorás istentiszteletünkre. Várjuk mindazok érkezését, jelentkezését, akik az 1933., 1938., 1943., 1948., 1953., 1958., 1963., 1968., 1973., 1978., 1983., 1988., 1993., 1998., 2003., 2008. évben konfirmáltak templomunkban vagy más-
hol, de jelenleg gyülekezetünk területén élnek. Elérhetőségünk: 1183 Budapest, Kossuth tér 3. Tel.: 290-6408, mobil: 20/824-2410.

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból május 5-étől május 12-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
8.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu, ismétlés: 22.00) 9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin) 9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu) 10.00 / ARD1 (német) <i>Evangelikus istentisztelet</i> A Kirchentag záró istentiszteletének közvetítése a hamburgi Stadtparkból 10.55 / M1 <i>Evangelikus magazin</i> 20.55 / Duna Tv <i>Liliomfi</i> (magyar játékfilm, 1954) (106')	9.30 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 10.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> 10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Bach: Singet dem Herrn ein neues Lied – BWV 225 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház félórása 19.53 / Kossuth rádió <i>Harmatos zöld fűben</i> Móra Ferenc meséjének rádióváltozata 21.04 / Kossuth rádió <i>Belépő (kulturális magazin)</i> 23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu)	19.35 / Bartók rádió <i>Közvetítés</i> <i>a barcelonai Auditóriumból</i> Pablo Casals: A jászol – oratórium 19.50 / Duna Tv <i>Margarétás dal</i> (magyar tévéfilmsorozat) 20.00 / Corvinus Rádió <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu) 21.15 / Duna Tv <i>Genova</i> (angol játékfilm, 2008) (90') 22.03 / Petőfi rádió <i>Akusztik</i> A Mrs. Columbo koncertje az MR 8-as stúdiójában 2.30 / Tv2 <i>Az ember, aki nappal aludt</i> (magyar akciófilm, 2003) (103')	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebened bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórása 13.35 / Bartók rádió <i>Az Affetti Musicali hangversenye</i> Alessandro Scarlatti: Tu nei quella chi al nome – kantáta 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Jean-Luc Moreau francia műfordító 18.30 / M1 <i>Maradj talpon!</i> (műveltségi vetélkedő) 19.55 / Duna World <i>Vasfüggöny – Színház</i> <i>a Váci Fegyház és Börtönben</i> (magyar dokumentumfilm) 21.15 / Duna Tv <i>Pacsirták cérnaszálon</i> (csehszlovák játékfilm, 1961) (90')
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
9.05 / Duna World <i>Magyar elsők</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat) Az első magyar mentőszolgálat 9.20 / Duna Tv <i>Elfeledett magyar irodalom</i> Takaró Mihály műsora 12.05 / Bartók rádió <i>Tokody Ilona a pódiumon</i> 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Gyulay Zsolt kajakos 15.40 / Duna Tv <i>Az első harapás –</i> <i>Az alma kultúrtörténete</i> (osztrák ismeretterjesztő film) 21.15 / Duna Tv <i>Nápolyt látni és...</i> (magyar játékfilm, 1972) (80') 23.00 / Bartók rádió <i>Ars nova</i> Reger: Változatok és fűga egy Telemann-témára	5.20 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i> 11.07 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i> 11.25 / Agnus Rádió <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro) 18.15 / M2 <i>Magyar népmesék</i> 19.45 / Duna Tv <i>Őszi versenyek</i> (magyar tévéfilm, 1976) 20.15 / M1 <i>Legenda (zenés show-műsor)</i> 21.00 / HBO <i>A város alatt</i> (lengyel filmdráma, 2011) (136') 22.00 / Bartók rádió <i>Celluloidák –</i> <i>a legjobb filmzenék</i> A magyar hangosfilmgyártás hajnala	7.55 / Duna Tv <i>Kerekek és lépések</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat) A Rákócziak földjén 8.40 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu, ismétlés: 23.00) 10.30 / M1 <i>Kajak-kenu világkupa</i> Élő közvetítés Szegedről 19.35 / Bartók rádió <i>Beethoven+</i> 22.05 / M1 <i>Az álomnö</i> (amerikai-angol-német filmvígjáték, 2007) (89') 23.40 / M1 <i>Budapest Bár</i> (magyar koncertfilm)	9.30 / Mezzo Tv <i>Bach: Máté-passió</i> 9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin) 9.50 / M1 <i>A Biblia a magyar képzőművészetben</i> 12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangzó a soltvadkert</i> <i>evangelikus templomból</i> 12.05 / Bartók rádió <i>Bravissimo!</i> Bach: Húsvéti oratórium – BWV 249 19.35 / Bartók rádió <i>A Svéd Rádió Ének- és Zenekarának hangversenye</i> Berlioz: Krisztus gyermekkora – oratórium 0.50 / M1 <i>MűpArt-koncertek</i> Herczku Ágnes koncertje a Művészetek Palotájában

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu
 Előfizetés: **elofizetes@evelet.hu** • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Tördelőszerkesztő:** Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Kossuth Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó.** **Terjeszti a MediaLOG Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a MédiaLOG ingyenes telefonszámán: +36-80/106-000 és a Luther Kiadónál.** • INDEX 25 211, ISSN 1033-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

